

พัฒนาภูมิปัญญาทางบัญชีสู่ต้นทุนอาชีพ



รูปแบบบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ
การคิดกำไร - ขาดทุน จากการประกอบอาชีพ



พัฒนาภูมิปัญญาทางบัญชีสู่ต้นทุนอาชีพ

รูปแบบบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ

การคิดกำไร - ขาดทุน จากการประกอบอาชีพ



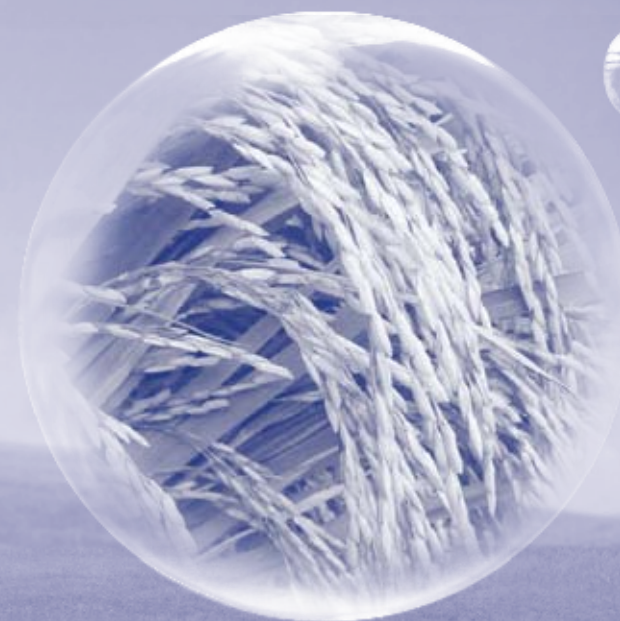
สารบัญ

การจัดทำบัญชีสำหรับเกษตรกร

อาชีพปลูกข้าว	1 - 7
อาชีพปลูกมันสำปะหลัง	8 - 14
อาชีพปลูกถั่วเหลือง	15 - 21
อาชีพปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	22 - 28
อาชีพเพาะเห็ดฟาง	29 - 35
อาชีพปลูกอ้อย	36 - 42
อาชีพปลูกยางพารา	43 - 55
อาชีพปลูกปาล์มน้ำมัน	56 - 68
อาชีพปลูกหม่อนเลี้ยงไหม	69 - 78
อาชีพเลี้ยงไก่เนื้อ	79 - 85
อาชีพเลี้ยงปลาในกระชัง	86 - 93
อาชีพเลี้ยงกุ้ง	94 - 101
อาชีพเลี้ยงโค	102 - 107

การจัดทำบัญชีสำหรับเกษตรกรที่มีอาชีพ ปลูกข้าว

- ▶ บัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ
- ▶ การคิดกำไร - ขาดทุน จากการประกอบอาชีพ



สมุดต้นทุนประกอบอาชีพ



วิธีการลงต้นทุนประกอบอาชีพ

วิธีลงวัน เดือน ปี

- 1** ช่อง “ วัน เดือน ปี ”
เขียนวันที่ เดือน ปี พ.ศ. ที่มีรายการรับเงิน และรายการจ่ายเงิน

วิธีลงรายการ

- 2** ช่อง “ รายการ ”
เขียนรายละเอียดของการรับเงิน และจ่ายเงินที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพ

วิธีลงรายได้

- 3 5 7 9** ช่อง “ รายได้ ” เป็นรายรับจากการประกอบอาชีพของแต่ละอาชีพที่ทำ

วิธีลงรายจ่าย

- 4 6 8 10** ช่อง “ ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย ” เป็นรายจ่ายในการประกอบอาชีพแต่ละอาชีพที่ทำ
- 11** ช่อง “ ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ” เป็นรายจ่ายเพื่อซื้อ หรือสร้างเครื่องใช้ที่ใช้งานได้หลายปี และมีราคาสูง รวมถึงลงทุนในการประกอบอาชีพ เช่น ซื้อรถไถนา ซื้อเครื่องสูบน้ำ ซื้อเครื่องพ่นยา เป็นต้น

แบบฟอร์ม

ต้นทุนประกอบอาชีพ

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพ..... รายได้ (3) ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)		อาชีพ..... รายได้ (5) ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)		อาชีพ..... รายได้ (7) ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)		อาชีพ..... รายได้ (9) ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)

การบันทึกต้นทุนประกอบอาชีพปลูกข้าว

โดยปกติ 1 ปี เกษตรกรสามารถปลูกข้าวได้ 2 ครั้ง (นาปี 1 ครั้ง และนาปรัง 1 ครั้ง) นับเป็น 2 รอบการผลิต ซึ่งแต่ละรอบการผลิตใช้เวลาประมาณ 140 วัน นับแต่เริ่มเตรียมแปลงนาจนถึงเก็บเกี่ยวผลผลิต

ตัวอย่าง

เกษตรกรประกอบอาชีพปลูกข้าว มีรายการรับ - จ่ายเงินจากการประกอบอาชีพ ดังนี้

วันที่ 1	กรกฎาคม	2551	ซื้อเครื่องพ่นยา	3,000 บาท
			ซื้อวัสดุการเกษตร	500 บาท
วันที่ 8	กรกฎาคม	2551	จ่ายค่าไถที่นา	6,000 บาท
วันที่ 15	กรกฎาคม	2551	ซื้อพันธุ์ข้าว	3,000 บาท
			ซื้อปุ๋ยอินทรีย์	4,000 บาท
วันที่ 25	กรกฎาคม	2551	จ่ายค่าแรงหว่านพันธุ์ข้าว	1,000 บาท
วันที่ 10	สิงหาคม	2551	ซื้อปุ๋ยอินทรีย์	7,200 บาท
			ซื้อยาปราบศัตรูพืช	3,000 บาท
วันที่ 15	สิงหาคม	2551	คิดค่าแรงงานตนเอง	1,000 บาท
วันที่ 10	ตุลาคม	2551	ซื้อปุ๋ยอินทรีย์	8,600 บาท
			ซื้อยาปราบศัตรูพืช	4,000 บาท
วันที่ 25	ตุลาคม	2551	คิดค่าแรงงานตนเอง	1,000 บาท
วันที่ 20	พฤศจิกายน	2551	จ่ายค่าแรงเก็บเกี่ยว	5,000 บาท
วันที่ 22	พฤศจิกายน	2551	จ่ายค่าแรงเก็บเกี่ยว	4,500 บาท
วันที่ 25	พฤศจิกายน	2551	ขายข้าวเปลือก	77,000 บาท
			จ่ายค่าขนส่ง	2,000 บาท
วันที่ 18	ธันวาคม	2551	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้	700 บาท



การลงรายรับ-รายจ่ายในการประกอบอาชีพ และการรวมเงินแต่ละช่อง

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพ ปลูกข้าว		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	
1 ก.ค. 51	ซื้อเครื่องพ่นยา									3,000
	ซื้อวัสดุการเกษตร		500							
8 ก.ค. 51	จ่ายค่าไถที่นา		6,000							
15 ก.ค. 51	ซื้อพันธุ์ข้าว		3,000							
	ซื้อปุ๋ยอินทรีย์		4,000							
25 ก.ค. 51	จ่ายค่าแรงหว่านพันธุ์ข้าว		1,000							
10 ส.ค. 51	ซื้อปุ๋ยอินทรีย์		7,200							
	ซื้อยาปราบศัตรูพืช		3,000							
15 ส.ค. 51	คิดค่าแรงงานตนเอง		1,000							
10 ต.ค. 51	ซื้อปุ๋ยอินทรีย์		8,600							
	ซื้อยาปราบศัตรูพืช		4,000							
25 ต.ค. 51	คิดค่าแรงงานตนเอง		1,000							
20 พ.ย. 51	จ่ายค่าแรงเก็บเกี่ยว		5,000							
22 พ.ย. 51	จ่ายค่าแรงเก็บเกี่ยว		4,500							
25 พ.ย. 51	ขายข้าวเปลือก	77,000								
	จ่ายค่าขนส่ง		2,000							
18 ธ.ค. 51	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้		700							
	รวม	77,000	51,500							3,000

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ย

สินทรัพย์ถาวรที่เกษตรกรซื้อ หรือสร้างขึ้น ซึ่งบันทึกไว้ในช่อง “ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร” เกษตรกรต้องนำมาคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปีตามอายุการใช้งาน เพื่อนำไปรวมเป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพ

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี ให้นำ จำนวนเงินที่จ่ายซื้อสินทรัพย์ถาวร หารด้วย อายุการใช้งานของสินทรัพย์ถาวร นั้น

จากตัวอย่าง

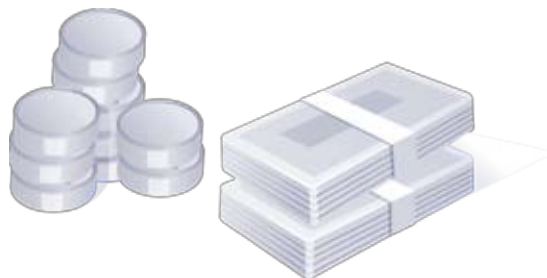
เกษตรกรซื้อเครื่องพ่นยา 1 เครื่อง เป็นเงิน 3,000 บาท คาดว่าเครื่องพ่นยามีอายุการใช้งาน 3 ปี ใน 1 ปี ปลุกข้าวได้ 2 ครั้ง นับเป็น 2 รอบการผลิต ดังนั้น ระยะเวลา 3 ปี ปลุกข้าวได้ 6 รอบการผลิต

$$\begin{aligned}
 \text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี} &= \frac{3,000}{3} \text{ บาท} \\
 &= 1,000 \text{ บาท ต่อปี} \\
 \text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิต} &= \frac{1,000}{2} \text{ บาท} \\
 &= 500 \text{ บาท ต่อรอบการผลิต}
 \end{aligned}$$

ดังนั้น เกษตรกรต้องนำรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยรวมเป็นต้นทุนใน 6 รอบการผลิต รอบการผลิตละ 500 บาท



จากตัวอย่าง



เกษตรกรคิดกำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพปลูกข้าว ได้ดังนี้

รายได้

- ขายข้าวเปลือก 77,000 บาท

หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย

- ค่าวัสดุการเกษตร	500 บาท	
- ค่าไถที่นา	6,000 บาท	
- ค่าพันธุ์ข้าว	3,000 บาท	
- ค่าปุ๋ยอินทรีย์	19,800 บาท	
- ค่ายาปราบศัตรูพืช	7,000 บาท	
- ค่าแรงงานหว่านและเก็บเกี่ยวข้าว	10,500 บาท	
- ค่าขนส่ง	2,000 บาท	
- ดอกเบี้ยเงินกู้	700 บาท	
- คิดค่าแรงงานตนเอง	2,000 บาท	
- คิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิต	500 บาท	52,000 บาท

กำไรจากการประกอบอาชีพปลูกข้าว

25,000 บาท

สรุป เกษตรกรมีกำไรจากการปลูกข้าว 25,000 บาท และสามารถหากำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพปลูกข้าวในแต่ละรอบการผลิตได้ โดยใช้วิธีการเช่นเดียวกับตัวอย่างข้างต้น

การจัดทำบัญชีสำหรับเกษตรกรที่มีอาชีพ ปลูกมันสำปะหลัง

- ▶ บัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ
- ▶ การคิดกำไร - ขาดทุน จากการประกอบอาชีพ



สมุดต้นทุนประกอบอาชีพ



วิธีการลงต้นทุนประกอบอาชีพ

วิธีลงวัน เดือน ปี

- 1 ช่อง “ วัน เดือน ปี ”
เขียนวันที่ เดือน ปี พ.ศ. ที่มีรายการรับเงิน และรายการจ่ายเงิน

วิธีลงรายการ

- 2 ช่อง “ รายการ ”
เขียนรายละเอียดของการรับเงิน และจ่ายเงินที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพ

วิธีลงรายได้

- 3 5 7 9 ช่อง “ รายได้ ” เป็นรายรับจากการประกอบอาชีพของแต่ละอาชีพที่ทำ

วิธีลงรายจ่าย

- 4 6 8 10 ช่อง “ ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย ” เป็นรายจ่ายในการประกอบอาชีพแต่ละอาชีพที่ทำ
- 11 ช่อง “ ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ” เป็นรายจ่ายเพื่อซื้อ หรือสร้างเครื่องใช้ที่ใช้งานได้หลายปี และมีราคาสูง รวมถึงลงทุนในการประกอบอาชีพ เช่น ซื้อเครื่องสูบน้ำ ซื้อเครื่องพ่นยา เป็นต้น

แบบฟอร์ม

ต้นทุนประกอบอาชีพ

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพ..... รายได้ (3) ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)		อาชีพ..... รายได้ (5) ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)		อาชีพ..... รายได้ (7) ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)		อาชีพ..... รายได้ (9) ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	

การบันทึกต้นทุนประกอบอาชีพปลูกมันสำปะหลัง

โดยปกติเกษตรกรต้องใช้ระยะเวลาปลูกมันสำปะหลังประมาณ 10 - 12 เดือน นับตั้งแต่เริ่มเตรียมดินจนถึงเก็บเกี่ยวผลผลิตเกษตรกรสามารถตัดต้นมันสำปะหลังเก็บไว้ เพื่อใช้เป็นต้นพันธุ์สำหรับปลูกในปีต่อไป และอาจมีรายได้จากการขายต้นพันธุ์มันสำปะหลังให้กับเกษตรกรรายอื่นด้วย

ตัวอย่าง

เกษตรกรประกอบอาชีพปลูกมันสำปะหลัง มีรายการรับ - จ่ายเงินจากการประกอบอาชีพ ดังนี้

วันที่ 2	กันยายน	2551	ซื้อเครื่องพ่นยา	3,000 บาท
			ซื้อปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช	3,600 บาท
วันที่ 4	กันยายน	2551	จ่ายค่าเช่าที่ดิน	1,500 บาท
			จ่ายค่าไถเตรียมดิน	1,000 บาท
วันที่ 9	กันยายน	2551	จ่ายค่าแรงงานปลูกมันสำปะหลัง	800 บาท
			ซื้อต้นพันธุ์มันสำปะหลัง	1,600 บาท
			จ่ายค่าแรงงานรดน้ำ/ใส่ปุ๋ย/พ่นยา	400 บาท
วันที่ 5	ตุลาคม	2551	จ่ายค่าแรงงานรดน้ำ/ใส่ปุ๋ย/พ่นยา	200 บาท
วันที่ 15	ธันวาคม	2551	จ่ายค่าแรงงานรดน้ำ/ใส่ปุ๋ย/พ่นยา	200 บาท
วันที่ 8	กุมภาพันธ์	2552	จ่ายค่าแรงงานรดน้ำ/ใส่ปุ๋ย/พ่นยา	200 บาท
วันที่ 25	สิงหาคม	2552	จ่ายค่าแรงงานตัดต้นพันธุ์มันสำปะหลัง	600 บาท
			จ่ายค่าแรงงานขนต้นพันธุ์มันสำปะหลัง	400 บาท
			จ่ายค่าแรงงานขุดหัวมันสำปะหลัง	500 บาท
			จ่ายค่าแรงงานสับหัวมันสำปะหลัง/ขนขึ้นรถ	500 บาท
			จ่ายค่าขนส่งหัวมันสำปะหลังเข้าโรงงาน	700 บาท
วันที่ 27	สิงหาคม	2552	ขายหัวมันสำปะหลัง	18,000 บาท
			ขายต้นพันธุ์มันสำปะหลัง	1,000 บาท
			จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้	800 บาท
			คิดค่าแรงงานตนเอง	1,000 บาท



การลงรายรับ-รายจ่ายในการประกอบอาชีพ และการรวมเงินแต่ละช่อง

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพ ปลูกมันสำปะหลัง		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	
2 ก.ย. 51	ซื้อเครื่องพ่นยา									3,000
	ซื้อปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช		3,600							
4 ก.ย. 51	จ่ายค่าเช่าที่ดิน		1,500							
	จ่ายค่าไถเตรียมดิน		1,000							
9 ก.ย. 51	จ่ายค่าแรงงานปลูกมันสำปะหลัง		800							
	ซื้อต้นพันธุ์มันสำปะหลัง		1,600							
	จ่ายค่าแรงงานรดน้ำ/ใส่ปุ๋ย/พ่นยา		400							
5 ต.ค. 51	จ่ายค่าแรงงานรดน้ำ/ใส่ปุ๋ย/พ่นยา		200							
15 ธ.ค. 51	จ่ายค่าแรงงานรดน้ำ/ใส่ปุ๋ย/พ่นยา		200							
8 ก.พ. 52	จ่ายค่าแรงงานรดน้ำ/ใส่ปุ๋ย/พ่นยา		200							
25 ส.ค. 52	จ่ายค่าแรงงานตัดต้นพันธุ์มันสำปะหลัง		600							
	จ่ายค่าแรงงานขนต้นพันธุ์มันสำปะหลัง		400							
	จ่ายค่าแรงงานขุดหัวมันสำปะหลัง		500							
	จ่ายค่าแรงงานสับหัวมันสำปะหลัง/ขนขึ้นรถ		500							
	จ่ายค่าขนส่งหัวมันสำปะหลังเข้าโรงงาน		700							
27 ส.ค. 52	ขายหัวมันสำปะหลัง	18,000								
	ขายต้นพันธุ์มันสำปะหลัง	1,000								
	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้		800							
	คิดค่าแรงงานตนเอง		1,000							
	รวม	19,000	14,000							3,000

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ย

สินทรัพย์ถาวรที่เกษตรกรซื้อ หรือสร้างขึ้น ซึ่งบันทึกไว้ในช่อง “ ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ” เกษตรกรต้องนำมาคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปีตามอายุการใช้งาน เพื่อนำไปรวมเป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพ

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี ให้นำ จำนวนเงินที่จ่ายซื้อสินทรัพย์ถาวร หารด้วย อายุการใช้งานของสินทรัพย์ถาวร นั้น

จากตัวอย่าง

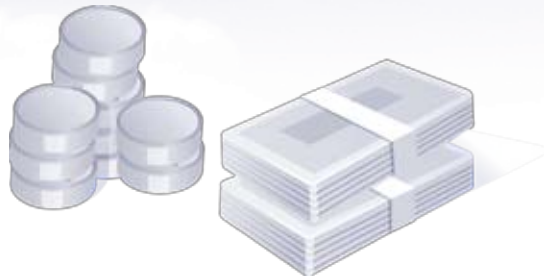
เกษตรกรซื้อเครื่องพ่นยา 1 เครื่อง เป็นเงิน 3,000 บาท คาดว่าเครื่องพ่นยามีอายุการใช้งานได้ 3 ปี การปลูกมันสำปะหลังใช้ระยะเวลาประมาณ 10 - 12 เดือน ตั้งแต่เริ่มเตรียมดินจนถึงเก็บเกี่ยวผลผลิต นับเป็น 1 รอบการผลิต ดังนั้น ระยะเวลา 3 ปี ปลูกมันสำปะหลังได้ 3 รอบการผลิต

$$\begin{aligned}\text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี} &= \frac{3,000}{3} \text{ บาท} \\ &= 1,000 \text{ บาท ต่อรอบการผลิต}\end{aligned}$$

ดังนั้น เกษตรกรต้องนำรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยรวมเป็นต้นทุนใน 3 รอบการผลิต รอบการผลิตละ 1,000 บาท



จากตัวอย่าง



เกษตรกรคิดกำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพปลูกมันสำปะหลัง ได้ดังนี้

รายได้

- ขายหัวมันสำปะหลัง	18,000	บาท
- ขายต้นพันธุ์มันสำปะหลัง	1,000	บาท
	<u>19,000</u>	บาท

หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย

- ค่าเช่าที่ดิน	1,500	บาท
- ค่าไถเตรียมดิน	1,000	บาท
- ค่าต้นพันธุ์มันสำปะหลัง	1,600	บาท
- ค่าปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช	3,600	บาท
- ค่าแรงงาน	3,800	บาท
- ค่าขนส่ง	700	บาท
- ดอกเบี้ยเงินกู้	800	บาท
- คัดค่าแรงงานตนเอง	1,000	บาท
- คิตรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี	<u>1,000</u>	บาท
	<u>15,000</u>	บาท

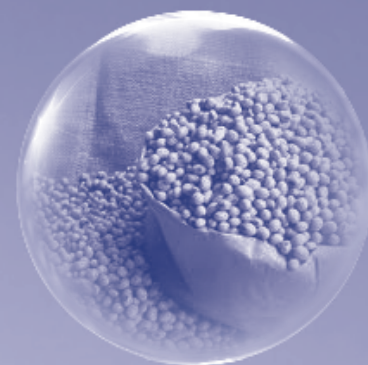
กำไรจากการประกอบอาชีพปลูกมันสำปะหลัง

4,000 บาท

สรุป เกษตรกรมีกำไรจากการปลูกมันสำปะหลัง 4,000 บาท และสามารถหากำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพปลูกมันสำปะหลังในแต่ละรอบการผลิตได้ โดยใช้วิธีการเช่นเดียวกับตัวอย่างข้างต้น

การจัดทำบัญชีสำหรับเกษตรกรที่มีอาชีพ ปลูกถั่วเหลือง

- ▶ บัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ
- ▶ การคิดกำไร - ขาดทุน จากการประกอบอาชีพ



สมุดต้นทุนประกอบอาชีพ



วิธีการลงต้นทุนประกอบอาชีพ

วิธีลงวัน เดือน ปี

- 1** ช่อง “ วัน เดือน ปี ”
เขียนวันที่ เดือน ปี พ.ศ. ที่มีรายการรับเงิน และรายการจ่ายเงิน

วิธีลงรายการ

- 2** ช่อง “ รายการ ”
เขียนรายละเอียดของการรับเงิน และจ่ายเงินที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพ

วิธีลงรายได้

- 3 5 7 9** ช่อง “ รายได้ ” เป็นรายรับจากการประกอบอาชีพของแต่ละอาชีพที่ทำ

วิธีลงรายจ่าย

- 4 6 8 10** ช่อง “ ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย ” เป็นรายจ่ายในการประกอบอาชีพแต่ละอาชีพที่ทำ
- 11** ช่อง “ ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ” เป็นรายจ่ายเพื่อซื้อ หรือสร้างเครื่องใช้ที่ใช้งานได้หลายปี และมีราคาสูง รวมถึงลงทุนในการประกอบอาชีพ เช่น ซื้อเครื่องพ่นยา เป็นต้น

แบบฟอร์ม

ต้นทุนประกอบอาชีพ

วัน เดือน ปี	รายการ	อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร
		รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)

การบันทึกต้นทุนประกอบอาชีพปลูกถั่วเหลือง

ในรอบ 1 ปี เกษตรกรสามารถปลูกถั่วเหลืองได้ 3 ช่วงเวลา คือ ในเดือนเมษายน สิงหาคม และธันวาคม โดยจะเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ในเดือนกรกฎาคม พฤศจิกายน และมีนาคม ตามลำดับ แต่ละรอบการผลิตใช้เวลาประมาณ 90 - 100 วัน นับตั้งแต่เริ่มปลูกจนถึงเก็บเกี่ยวผลผลิตพื้นที่ปลูก 1 ไร่ ให้ผลผลิตถั่วเหลืองประมาณ 270 - 280 กิโลกรัม วิธีการเก็บเกี่ยวอาจใช้เคียวตัดโคนต้น หรือใช้เครื่องเก็บเกี่ยว นำมามัดรวมกันเป็นฟ่อนตั้งกองทิ้งไว้โดยเอาโคนต้นลงดินจนกระทั่งใบถั่วเหลืองร่วงประมาณ 5 - 7 วัน แล้วนำมานวดแยกเมล็ดถั่วเหลืองออกจากฝัก ทำความสะอาด คัดขนาด ตากให้แห้ง และใส่กระสอบเพื่อจำหน่ายต่อไป

ตัวอย่าง

เกษตรกรประกอบอาชีพปลูกถั่วเหลือง มีรายการรับ - จ่ายเงินจากการประกอบอาชีพ ดังนี้

วันที่ 3	สิงหาคม	2552	จ่ายค่าแรงงานเตรียมดิน	2,000 บาท
วันที่ 8	สิงหาคม	2552	ซื้อเครื่องพ่นยา	3,000 บาท
			ซื้อต้นเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง	600 บาท
			ซื้อปุ๋ย	1,950 บาท
วันที่ 15	สิงหาคม	2552	จ่ายค่าแรงงานหยอดเมล็ดพันธุ์	1,000 บาท
วันที่ 25	สิงหาคม	2552	ซื้อยาปราบศัตรูพืช	700 บาท
วันที่ 18	กันยายน	2552	ซื้อปุ๋ย	1,400 บาท
วันที่ 25	พฤศจิกายน	2552	จ่ายค่าแรงงานเก็บเกี่ยว	1,000 บาท
			ซื้อกระสอบใส่ถั่วเหลือง	150 บาท
วันที่ 30	พฤศจิกายน	2552	จ่ายค่าแรงงานมัดฟักถั่ว	400 บาท
			คิดค่าแรงงานตนเอง	1,000 บาท
วันที่ 2	ธันวาคม	2552	ขายถั่วเหลือง	14,000 บาท
			จ่ายค่าขนส่ง	200 บาท



การลงรายรับ-รายจ่ายในการประกอบอาชีพ และการรวมเงินแต่ละช่อง

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพ ปลุกถั่วเหลือง		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	
3 ส.ค. 52	จ่ายค่าแรงงานเตรียมดิน		2,000							
8 ส.ค. 52	ซื้อเครื่องพ่นยา									3,000
	ซื้อต้นเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง		600							
	ซื้อปุ๋ย		1,950							
15 ส.ค. 52	จ่ายค่าแรงงานหยอดเมล็ดพันธุ์		1,000							
25 ส.ค. 52	ซื้อยาปราบศัตรูพืช		700							
18 ก.ย. 52	ซื้อปุ๋ย		1,400							
25 พ.ย. 52	จ่ายค่าแรงงานเก็บเกี่ยว		1,000							
	ซื้อกระสอบใส่ถั่วเหลือง		150							
30 พ.ย. 52	จ่ายค่าแรงงานนวดฝักถั่ว		400							
	คิดค่าแรงงานตนเอง		1,000							
2 ธ.ค. 52	ขายถั่วเหลือง	14,000								
	จ่ายค่าขนส่ง		200							
	รวม	14,000	10,400							3,000

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ย

สินทรัพย์ถาวรที่เกษตรกรซื้อ หรือสร้างขึ้น ซึ่งบันทึกไว้ในช่อง “ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร” เกษตรกรต้องนำมาคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปีตามอายุการใช้งาน เพื่อนำไปรวมเป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพ

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี ให้นำ จำนวนเงินที่จ่ายซื้อสินทรัพย์ถาวร หารด้วย อายุการใช้งานของสินทรัพย์ถาวร นั้น

จากตัวอย่าง

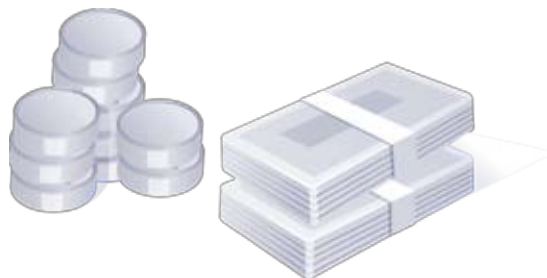
เกษตรกรซื้อเครื่องพ่นยา 1 เครื่อง เป็นเงิน 3,000 บาท คาดว่าเครื่องพ่นยามีอายุการใช้งาน 3 ปี ใน 1 ปี ปลุกถั่วเหลืองได้ 3 ครั้ง นับเป็น 3 รอบการผลิต ดังนั้น ระยะเวลา 3 ปี ปลุกถั่วเหลืองได้ 9 รอบการผลิต

$$\begin{aligned}
 \text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี} &= \frac{3,000}{3} \text{ บาท} \\
 &= 1,000 \text{ บาท ต่อปี} \\
 \text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิต} &= \frac{1,000}{3} \text{ บาท} \\
 &= 333.33 \text{ บาท ต่อบรอบการผลิต}
 \end{aligned}$$



ดังนั้น เกษตรกรต้องนำรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยรวมเป็นต้นทุนใน 9 รอบการผลิต เพื่อความสะดวกในการคิดต้นทุนในรอบการผลิตที่ 1 - 8 คิดเป็นต้นทุนรอบการผลิตละ 333 บาท และในรอบการผลิตที่ 9 คิดเป็นต้นทุน 336 บาท

จากตัวอย่าง



เกษตรกรคิดกำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพปลูกถั่วเหลือง ได้ดังนี้

รายได้

- ขายถั่วเหลือง 14,000 บาท

หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย

- ค่าเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง	600 บาท
- ค่าปุ๋ย	3,350 บาท
- ค่ายาปราบศัตรูพืช	700 บาท
- ค่าแรงงาน	4,400 บาท
- ค่ากระสอบบรรจุ	150 บาท
- ค่าขนส่ง	200 บาท
- คิดค่าแรงงานตนเอง	1,000 บาท
- คิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิต	333 บาท
	10,733 บาท

หัก บั้จยัการผลลตคงเหลลล

- บาท 10,733 บาท

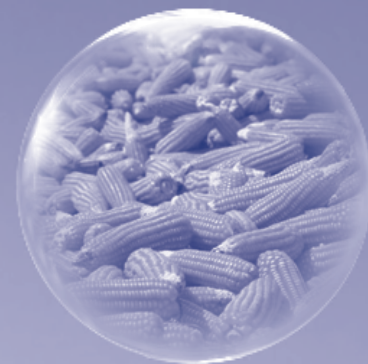
กำไรจากการประกอบอาชีพปลูกถั่วเหลือง

3,267 บาท

สรุป เกษตรกรมีกำไรจากการปลูกถั่วเหลือง 3,267 บาท และสามารถหากำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพปลูกถั่วเหลืองในแต่ละรอบการผลิตได้ โดยใช้วิธีการเช่นเดียวกับตัวอย่างข้างต้น

การจัดทำบัญชีสำหรับเกษตรกรที่มีอาชีพ ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

- ▶ บัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ
- ▶ การคิดกำไร - ขาดทุน จากการประกอบอาชีพ



สมุดต้นทุนประกอบอาชีพ



วิธีการลงต้นทุนประกอบอาชีพ

วิธีลงวัน เดือน ปี

1 ช่อง “ วัน เดือน ปี ”

เขียนวันที่ เดือน ปี พ.ศ. ที่มีรายการรับเงิน และรายการจ่ายเงิน

วิธีลงรายการ

2 ช่อง “ รายการ ”

เขียนรายละเอียดของการรับเงิน และจ่ายเงินที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพ

วิธีลงรายได้

3 5 7 9 ช่อง “ รายได้ ” เป็นรายรับจากการประกอบอาชีพของแต่ละอาชีพที่ทำ

วิธีลงรายจ่าย

4 6 8 10 ช่อง “ ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย ” เป็นรายจ่ายในการประกอบอาชีพแต่ละอาชีพที่ทำ

11 ช่อง “ ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ” เป็นรายจ่ายเพื่อซื้อ หรือสร้างเครื่องใช้ที่ใช้งานได้หลายปี และมีราคาสูง รวมถึงลงทุนในการประกอบอาชีพ เช่น ซื้อเครื่องสูบน้ำ ซื้อเครื่องพ่นยา เป็นต้น

แบบฟอร์ม

ต้นทุนประกอบอาชีพ

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพ..... รายได้ ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (3) (4)		อาชีพ..... รายได้ ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (5) (6)		อาชีพ..... รายได้ ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (7) (8)		อาชีพ..... รายได้ ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (9) (10)		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	

การบันทึกต้นทุนประกอบอาชีพปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

โดยปกติเกษตรกรต้องใช้ระยะเวลาปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ประมาณ 110 - 120 วัน นับตั้งแต่เริ่มเตรียมดินจนถึงเก็บเกี่ยวผลผลิต ทั้งนี้ภายในระยะเวลา 1 ปี เกษตรกรจะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพียง 2 ครั้ง คือ ช่วงเดือนมีนาคม - พฤษภาคม และช่วงเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม

ตัวอย่าง

เกษตรกรประกอบอาชีพปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีรายการรับ - จ่ายเงินจากการประกอบอาชีพ ดังนี้

วันที่ 2	กรกฎาคม	2552	ซื้อเครื่องพ่นยา	3,000 บาท
			ซื้อปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช	1,500 บาท
วันที่ 4	กรกฎาคม	2552	จ่ายค่าเช่าที่ดิน	500 บาท
			จ่ายค่าไถเตรียมดิน	1,000 บาท
วันที่ 10	กรกฎาคม	2552	จ่ายค่าแรงงานปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	200 บาท
			ซื้อต้นเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	1,000 บาท
			จ่ายค่าแรงงานรดน้ำ/ใส่ปุ๋ย/พ่นยา	200 บาท
วันที่ 1	สิงหาคม	2552	จ่ายค่าแรงงานรดน้ำ	200 บาท
วันที่ 25	สิงหาคม	2552	จ่ายค่าแรงงานรดน้ำ/ใส่ปุ๋ย	200 บาท
วันที่ 10	กันยายน	2552	จ่ายค่าแรงงานรดน้ำ	200 บาท
วันที่ 8	พฤศจิกายน	2552	จ่ายค่าแรงงานเก็บฝักข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	200 บาท
วันที่ 10	พฤศจิกายน	2552	ขายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	10,000 บาท
			จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้	500 บาท
			คิดค่าแรงงานตนเอง	1,000 บาท



การลงรายรับ-รายจ่ายในการประกอบอาชีพ และการรวมเงินแต่ละช่อง

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพ ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	
2 ก.ค. 52	ซื้อเครื่องพ่นยา									3,000
	ซื้อปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช		1,500							
4 ก.ค. 52	จ่ายค่าเช่าที่ดิน		500							
	จ่ายค่าไถเตรียมดิน		1,000							
10 ก.ค. 52	จ่ายค่าแรงงานปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์		200							
	ซื้อต้นเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์		1,000							
	จ่ายค่าแรงงานรดน้ำใส่ปุ๋ย/พ่นยา		200							
1 ส.ค. 52	จ่ายค่าแรงงานรดน้ำ		200							
25 ส.ค. 52	จ่ายค่าแรงงานรดน้ำใส่ปุ๋ย		200							
10 ก.ย. 52	จ่ายค่าแรงงานรดน้ำ		200							
8 พ.ย. 52	จ่ายค่าแรงงานเก็บฝักข้าวโพดเลี้ยงสัตว์		200							
10 พ.ย. 52	ขายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	10,000								
	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้		500							
	คิดค่าแรงงานตนเอง		1,000							
	รวม	10,000	6,700							3,000

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ย

สินทรัพย์ถาวรที่เกษตรกรซื้อ หรือสร้างขึ้น ซึ่งบันทึกไว้ในช่อง “ ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ” เกษตรกรต้องนำมาคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปีตามอายุการใช้งาน เพื่อนำไปรวมเป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพ

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี ให้นำ จำนวนเงินที่จ่ายซื้อสินทรัพย์ถาวร หารด้วย อายุการใช้งานของสินทรัพย์ถาวร นั้น

จากตัวอย่าง

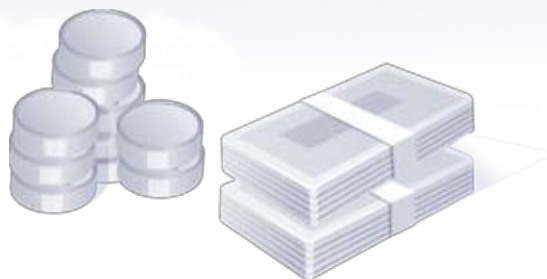
เกษตรกรซื้อเครื่องพ่นยา 1 เครื่อง เป็นเงิน 3,000 บาท คาดว่าเครื่องพ่นยามีอายุการใช้งาน 3 ปี
ใน 1 ปี ปลุกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 2 ครั้ง นับเป็น 2 รอบการผลิต ดังนั้น ระยะเวลา 3 ปี ปลุกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้ 6 รอบการผลิต

$$\begin{aligned}\text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี} &= \frac{3,000}{3} \text{ บาท} \\ &= 1,000 \text{ บาท ต่อปี} \\ \text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิต} &= \frac{1,000}{2} \text{ บาท} \\ &= 500 \text{ บาท ต่อรอบการผลิต}\end{aligned}$$

ดังนั้น เกษตรกรต้องนำรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยรวมเป็นต้นทุนใน 6 รอบการผลิต รอบการผลิตละ 500 บาท



จากตัวอย่าง



เกษตรกรคิดกำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ได้ดังนี้

รายได้

- ขายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 10,000 บาท

หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย

- ค่าเช่าที่ดิน	500 บาท
- ค่าไถเตรียมดิน	1,000 บาท
- ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	1,000 บาท
- ค่าปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช	1,500 บาท
- ค่าแรงงาน	1,200 บาท
- ดอกเบี้ยเงินกู้	500 บาท
- คิดค่าแรงงานตนเอง	1,000 บาท
- คิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อการอบการผลิต	500 บาท
	7,200 บาท

<u>หัก</u> บัณฑิตการผลิตคงเหลือ	- บาท	7,200 บาท
---------------------------------	-------	-----------------

กำไรจากการประกอบอาชีพปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	<u>2,800 บาท</u>
---	------------------------

สรุป เกษตรกรมีกำไรจากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ 2,800 บาท และสามารถหากำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในแต่ละรอบการผลิตได้ โดยใช้วิธีการเช่นเดียวกับตัวอย่างข้างต้น

การจัดทำบัญชีสำหรับเกษตรกรที่มีอาชีพ เพาะเห็ดฟาง

- ▶ บัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ
- ▶ การคิดกำไร - ขาดทุน จากการประกอบอาชีพ



สมุดต้นทุนประกอบอาชีพ



วิธีการลงต้นทุนประกอบอาชีพ

วิธีลงวัน เดือน ปี

- 1** ช่อง “ วัน เดือน ปี ”
เขียนวันที่ เดือน ปี พ.ศ. ที่มีรายการรับเงิน และรายการจ่ายเงิน

วิธีลงรายการ

- 2** ช่อง “ รายการ ”
เขียนรายละเอียดของการรับเงิน และจ่ายเงินที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพ

วิธีลงรายได้

- 3 5 7 9** ช่อง “ รายได้ ” เป็นรายรับจากการประกอบอาชีพของแต่ละอาชีพที่ทำ

วิธีลงรายจ่าย

- 4 6 8 10** ช่อง “ ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย ” เป็นรายจ่ายในการประกอบอาชีพแต่ละอาชีพที่ทำ
- 11** ช่อง “ ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ” เป็นรายจ่ายเพื่อซื้อ หรือสร้างเครื่องใช้ที่ใช้งานได้หลายปี และมีราคาสูง รวมถึงลงทุนในการประกอบอาชีพ เช่น สร้างโรงเพาะเห็ด เป็นต้น

แบบฟอร์ม

ต้นทุนประกอบอาชีพ

วัน เดือน ปี	รายการ	อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร
		รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)

การบันทึกต้นทุนประกอบอาชีพเพาะเห็ดฟาง

โดยปกติใน 1 ปี เกษตรกรสามารถเพาะเห็ดฟางได้ 10 ครั้ง นับเป็น 10 รอบการผลิต ซึ่งแต่ละรอบการผลิตใช้เวลาประมาณ 26 วัน นับตั้งแต่ทำปุ๋ยหมักใช้เวลา 8 วัน เริ่มเพาะเห็ดฟางจนถึงเก็บเห็ดฟางครั้งแรกใช้เวลาอีก 9 วัน และสามารถเก็บเห็ดฟางต่อเนื่องได้อีก 9 วัน จากนั้นเกษตรกรจะพักดินประมาณ 3-5 วัน และเริ่มกระบวนการเพาะเห็ดฟางในรอบการผลิตต่อไป

ตัวอย่าง

เกษตรกรประกอบอาชีพเพาะเห็ดฟาง มีรายการรับ - จ่ายเงินจากการประกอบอาชีพ ดังนี้

วันที่ 20	กันยายน 2552	สร้างโรงเพาะเห็ดและอุปกรณ์ (คาดว่าใช้งานได้ประมาณ 5 ปี)	39,000 บาท
วันที่ 1	ตุลาคม 2552	ซื้อฟางข้าว	450 บาท
		ซื้อขี้เลื่อย	1,200 บาท
		ซื้ออาหารเสริม	220 บาท
		(ปูนขาว แป้งข้าวเหนียว ยูเรีย ยิปซัม รำข้าว)	
วันที่ 8	ตุลาคม 2552	ซื้อเชื้อเห็ดฟาง	500 บาท
		ซื้อฟืนต้มน้ำ	250 บาท
วันที่ 17	ตุลาคม 2552	ขายเห็ดฟาง	280 บาท
วันที่ 18	ตุลาคม 2552	ขายเห็ดฟาง	600 บาท
วันที่ 19	ตุลาคม 2552	ขายเห็ดฟาง	1,200 บาท
วันที่ 20	ตุลาคม 2552	ขายเห็ดฟาง	1,600 บาท
วันที่ 21	ตุลาคม 2552	ขายเห็ดฟาง	800 บาท
วันที่ 22	ตุลาคม 2552	ขายเห็ดฟาง	600 บาท
วันที่ 23	ตุลาคม 2552	ขายเห็ดฟาง	280 บาท
วันที่ 24	ตุลาคม 2552	ขายเห็ดฟาง	240 บาท
วันที่ 25	ตุลาคม 2552	ขายเห็ดฟาง	200 บาท
วันที่ 26	ตุลาคม 2552	ขายเห็ดฟาง	200 บาท
		คิดค่าแรงงานตนเอง	500 บาท
		เมื่อขายเห็ดฟางในรอบการผลิตนี้หมดแล้ว มีฟืนต้มน้ำคงเหลือ คิดเป็นเงิน	100 บาท



การลงรายรับ-รายจ่ายในการประกอบอาชีพ และการรวมเงินแต่ละช่อง

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพ เพาะเห็ดฟาง		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	
20 ก.ย. 52	สร้างโรงเพาะเห็ดและอุปกรณ์									39,000
1 ต.ค. 52	ซื้อฟางข้าว		450							
	ซื้อขี้เลื่อย		1,200							
	ซื้ออาหารเสริม		220							
	(ปูนขาว แปะข้าวเหนียว ยูเรีย ยิปซัม รำข้าว)									
8 ต.ค. 52	ซื้อเชื้อเห็ดฟาง		500							
	ซื้อฟืนต้มน้ำ		250							
17 ต.ค. 52	ขายเห็ดฟาง	280								
18 ต.ค. 52	ขายเห็ดฟาง	600								
19 ต.ค. 52	ขายเห็ดฟาง	1,200								
20 ต.ค. 52	ขายเห็ดฟาง	1,600								
21 ต.ค. 52	ขายเห็ดฟาง	800								
22 ต.ค. 52	ขายเห็ดฟาง	600								
23 ต.ค. 52	ขายเห็ดฟาง	280								
24 ต.ค. 52	ขายเห็ดฟาง	240								
25 ต.ค. 52	ขายเห็ดฟาง	200								
26 ต.ค. 52	ขายเห็ดฟาง	200								
	คิดค่าแรงงานตนเอง		500							
	รวม	6,000	3,120							39,000

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ย

สินทรัพย์ถาวรที่เกษตรกรซื้อ หรือสร้างขึ้น ซึ่งบันทึกไว้ในช่อง “ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร” เกษตรกรต้องนำมาคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปีตามอายุการใช้งาน เพื่อนำไปรวมเป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพ

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี ให้นำ จำนวนเงินที่จ่ายซื้อสินทรัพย์ถาวร หารด้วย อายุการใช้งานของสินทรัพย์ถาวร นั้น

จากตัวอย่าง

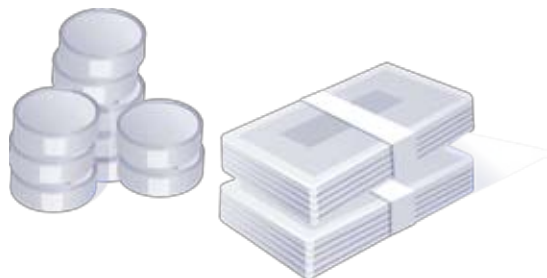
เกษตรกรสร้างโรงเพาะเห็ดและอุปกรณ์ เป็นเงิน 39,000 บาท คาดว่าโรงเพาะเห็ดใช้งานได้ 5 ปี ใน 1 ปี โดยเฉลี่ยเพาะเห็ดฟางได้ 10 ครั้ง นับเป็น 10 รอบการผลิต ดังนั้น ระยะเวลา 5 ปี เพาะเห็ดฟางได้ 50 รอบการผลิต

$$\begin{aligned}
 \text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี} &= \frac{39,000}{5} \text{ บาท} \\
 &= 7,800 \text{ บาท ต่อปี} \\
 \text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิต} &= \frac{7,800}{10} \text{ บาท} \\
 &= 780 \text{ บาท ต่อบรอบการผลิต}
 \end{aligned}$$



ดังนั้น เกษตรกรต้องนำรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยรวมเป็นต้นทุนรอบการผลิตละ 780 บาท

จากตัวอย่าง



เกษตรกรคิดกำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพเพาะเห็ดฟาง ได้ดังนี้

รายได้

- ขายเห็ดฟาง 6,000 บาท

หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย

- ค่าเชื้อเห็ดฟาง 500 บาท

- ค่าฟางข้าว 450 บาท

- ค่าขี้เลื่อย 1,200 บาท

- ค่าอาหารเสริม 220 บาท

- ค่าพินตัมน้ำ 250 บาท

- คิดค่าแรงงานตนเอง 500 บาท

- คิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิต 780 บาท

3,900 บาท

หัก พินตัมน้ำคงเหลือ

100 บาท

3,800 บาท

กำไรจากการประกอบอาชีพเพาะเห็ดฟาง

2,200 บาท

สรุป เกษตรกรมีกำไรจากการเพาะเห็ดฟาง 2,200 บาท และมีพินตัมน้ำคงเหลือ 100 บาท ซึ่งสามารถนำไปใช้ใน
รอบการผลิตถัดไปได้ ดังนั้น ในรอบการผลิตถัดไปจึงต้องรวมพินตัมน้ำที่เหลือเป็นต้นทุนในการประกอบ
อาชีพด้วย เกษตรกรสามารถหากำไร-ขาดทุนจากการประกอบอาชีพเพาะเห็ดฟางในแต่ละรอบการผลิตได้
โดยใช้วิธีการเช่นเดียวกับตัวอย่างข้างต้น

การจัดทำบัญชีสำหรับเกษตรกรที่มีอาชีพ ปลูกอ้อย

- ▶ บัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ
- ▶ การคิดกำไร - ขาดทุน จากการประกอบอาชีพ



สมุดต้นทุนประกอบอาชีพ



วิธีการลงต้นทุนประกอบอาชีพ

วิธีลงวัน เดือน ปี

1 ช่อง “ วัน เดือน ปี ”

เขียนวันที่ เดือน ปี พ.ศ. ที่มีรายการรับเงิน และรายการจ่ายเงิน

วิธีลงรายการ

2 ช่อง “ รายการ ”

เขียนรายละเอียดของการรับเงิน และจ่ายเงินที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพ

วิธีลงรายได้

3 5 7 9 ช่อง “ รายได้ ” เป็นรายรับจากการประกอบอาชีพของแต่ละอาชีพที่ทำ

วิธีลงรายจ่าย

4 6 8 10 ช่อง “ ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย ” เป็นรายจ่ายในการประกอบอาชีพแต่ละอาชีพที่ทำ

11 ช่อง “ ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ” เป็นรายจ่ายเพื่อซื้อ หรือสร้างเครื่องใช้ที่ใช้งานได้หลายปี และมีราคาสูง รวมถึงลงทุนในการประกอบอาชีพ เช่น ซื้อเครื่องสูบน้ำ ซื้อเครื่องพ่นยา เป็นต้น

แบบฟอร์ม

ต้นทุนประกอบอาชีพ

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพ..... รายได้ (3) ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)		อาชีพ..... รายได้ (5) ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)		อาชีพ..... รายได้ (7) ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)		อาชีพ..... รายได้ (9) ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	

การบันทึกต้นทุนประกอบอาชีพปลูกอ้อย

โดยปกติเกษตรกรควรต้องใช้ระยะเวลาในการปลูกอ้อยประมาณ 10-12 เดือน นับตั้งแต่เริ่มเตรียมดินจนถึงเก็บเกี่ยวผลผลิตต่อพื้นที่อ้อยจะมีอายุการให้ผลผลิตประมาณ 3 ปี และหากผลผลิตในปีใดมีปริมาณน้อยกว่า 8 ตันต่อไร่ เกษตรกรจะทำการรื้อถอนและลงต่อพื้นที่อ้อยใหม่

ตัวอย่าง

เกษตรกรประกอบอาชีพปลูกอ้อย มีรายการรับ - จ่ายเงินจากการประกอบอาชีพ ดังนี้

วันที่ 1 ตุลาคม 2551	จ่ายค่าเช่าที่ดิน	1,500 บาท
	จ่ายค่าไถเตรียมดิน	2,400 บาท
วันที่ 3 ตุลาคม 2551	ซื้อเครื่องพ่นยา	3,000 บาท
	ซื้อปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช	2,700 บาท
วันที่ 5 ตุลาคม 2551	จ่ายค่าแรงงานปลูกอ้อย	1,200 บาท
	ซื้อพันธุ์อ้อย	3,600 บาท
	จ่ายค่าแรงงานรดน้ำ/ใส่ปุ๋ย/พ่นยา	600 บาท
วันที่ 10 มกราคม 2552	ซื้อปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช	1,200 บาท
	จ่ายค่าแรงงานรดน้ำ/ใส่ปุ๋ย/พ่นยา	900 บาท
วันที่ 23 กันยายน 2552	จ่ายค่าแรงงานตัดอ้อย	2,400 บาท
	จ่ายค่าแรงงานขนอ้อย	800 บาท
	จ่ายค่าขนส่งอ้อยเข้าโรงงาน	1,500 บาท
วันที่ 30 กันยายน 2552	ขายอ้อย	27,000 บาท
	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้	1,200 บาท
	คิดค่าแรงงานตนเอง	1,000 บาท



การลงรายรับ-รายจ่ายในการประกอบอาชีพ และการรวมเงินแต่ละช่อง

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพ ปลูกอ้อย		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	
1 ต.ค. 51	จ่ายค่าเช่าที่ดิน		1,500							
	จ่ายค่าไถเตรียมดิน		2,400							
3 ต.ค. 51	ซื้อเครื่องพ่นยา									3,000
	ซื้อปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช		2,700							
5 ต.ค. 51	จ่ายค่าแรงงานปลูกอ้อย		1,200							
	ซื้อพันธุ์อ้อย		3,600							
	จ่ายค่าแรงงานรดน้ำ/ใส่ปุ๋ย/พ่นยา		600							
10 ม.ค. 52	ซื้อปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช		1,200							
	จ่ายค่าแรงงานรดน้ำ/ใส่ปุ๋ย/พ่นยา		900							
23 ก.ย. 52	จ่ายค่าแรงงานตัดอ้อย		2,400							
	จ่ายค่าแรงงานขนอ้อย		800							
	จ่ายค่าขนส่งอ้อยเข้าโรงงาน		1,500							
30 ก.ย. 52	ขายอ้อย	27,000								
	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้		1,200							
	คิดค่าแรงงานตนเอง		1,000							
	รวม	27,000	21,000							3,000

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ย

สินทรัพย์ถาวรที่เกษตรกรซื้อ หรือสร้างขึ้น ซึ่งบันทึกไว้ในช่อง “ ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ” เกษตรกรต้องนำมาคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปีตามอายุการใช้งาน เพื่อนำไปรวมเป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพ

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี ให้นำ จำนวนเงินที่จ่ายซื้อสินทรัพย์ถาวร หารด้วย อายุการใช้งานของสินทรัพย์ถาวร นั้น

จากตัวอย่าง

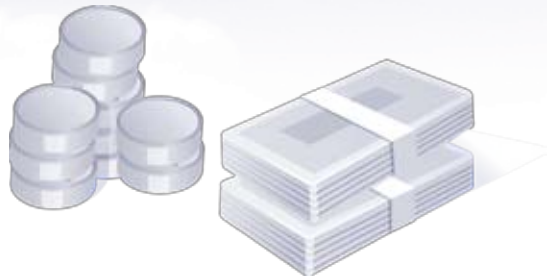
เกษตรกรซื้อเครื่องพ่นยา 1 เครื่อง เป็นเงิน 3,000 บาท คาดว่าเครื่องพ่นยามีอายุการใช้งาน 3 ปี การปลูกอ้อยใช้ระยะเวลาประมาณ 10-12 เดือน ตั้งแต่เริ่มเตรียมดินจนถึงเก็บเกี่ยวผลผลิต นับเป็น 1 รอบการผลิต ดังนั้น ระยะเวลา 3 ปี ปลูกอ้อยได้ 3 รอบการผลิต

$$\begin{aligned}\text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี} &= \frac{3,000}{3} \text{ บาท} \\ &= 1,000 \text{ บาท ต่อรอบการผลิต}\end{aligned}$$

ดังนั้น เกษตรกรต้องนำรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยรวมเป็นต้นทุนใน 3 รอบการผลิต รอบการผลิตละ 1,000 บาท



จากตัวอย่าง



เกษตรกรคิดกำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพปลูกอ้อย ได้ดังนี้

รายได้

- ขายอ้อย

27,000 บาท

หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย

- ค่าเช่าที่ดิน

1,500 บาท

- ค่าไถเตรียมดิน

2,400 บาท

- ค่าพันธุ์อ้อย

3,600 บาท

- ค่าปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช

3,900 บาท

- ค่าแรงงาน

5,900 บาท

- ค่าขนส่ง

1,500 บาท

- ดอกเบี้ยเงินกู้

1,200 บาท

- คิดค่าแรงงานตนเอง

1,000 บาท

- คิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี

1,000 บาท

22,000 บาท

กำไรจากการประกอบอาชีพปลูกอ้อย

5,000 บาท

สรุป เกษตรกรมีกำไรจากการปลูกอ้อย 5,000 บาท และสามารถหากำไร-ขาดทุนจากการประกอบอาชีพปลูกอ้อยในแต่ละรอบการผลิตได้ โดยใช้วิธีการเช่นเดียวกับตัวอย่างข้างต้น

การจัดทำบัญชีสำหรับเกษตรกรที่มีอาชีพ ปลูกยางพารา

- ▶ บัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ
- ▶ การคิดกำไร - ขาดทุน จากการประกอบอาชีพ



สมุดต้นทุนประกอบอาชีพ



วิธีการลงต้นทุนประกอบอาชีพ

วิธีลงวัน เดือน ปี

- 1** ช่อง “ วัน เดือน ปี ”
เขียนวันที่ เดือน ปี พ.ศ. ที่มีรายการรับเงิน และรายการจ่ายเงิน

วิธีลงรายการ

- 2** ช่อง “ รายการ ”
เขียนรายละเอียดของการรับเงิน และจ่ายเงินที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพ

วิธีลงรายได้

- 3 5 7 9** ช่อง “ รายได้ ” เป็นรายรับจากการประกอบอาชีพของแต่ละอาชีพที่ทำ

วิธีลงรายจ่าย

- 4 6 8 10** ช่อง “ ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย ” เป็นรายจ่ายในการประกอบอาชีพแต่ละอาชีพที่ทำ
- 11** ช่อง “ ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ” เป็นรายจ่ายเพื่อซื้อ หรือสร้างเครื่องใช้ที่ใช้งานได้หลายปี และมีราคาสูง รวมถึงลงทุนในการประกอบอาชีพ เช่น ซื้อเครื่องพ่นยา ซื้อจักรรีดยาง เป็นต้น

แบบฟอร์ม

ต้นทุนประกอบอาชีพ

วัน เดือน ปี	รายการ	อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร
		รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)

การบันทึกต้นทุนประกอบอาชีพปลูกยางพารา

โดยปกติในการปลูกยางพารา ช่วง 1 - 6 ปี ยางพาราจะยังไม่ให้น้ำยาง ดังนั้น เกษตรกรจึงยังไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพจนกว่าจะขายยางแผ่น หรือขายเศษยาง สำหรับต้นทุน/ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เกิดขึ้นก่อนการได้น้ำยางมาทำยางแผ่น ให้บันทึกไว้ในบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพให้ครบถ้วน เพื่อนำมาเฉลี่ยรวมเป็นต้นทุนของแต่ละปี ตั้งแต่ปีที่เริ่มให้ผลผลิตเป็นต้นไปจนถึงปีสุดท้ายที่ให้ผลผลิต

ตัวอย่าง

ปีที่ 1 เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกยางพารา มีรายจ่ายในการประกอบอาชีพ ดังนี้

วันที่ 15 มิถุนายน 2551	ซื้อวัสดุการเกษตร	2,000 บาท
	ซื้อปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช	8,000 บาท
วันที่ 30 มิถุนายน 2551	จ่ายค่าแรงงานเตรียมแปลงปลูกยาง	4,000 บาท
	ซื้อพันธุ์ยาง	6,000 บาท
วันที่ 5 กรกฎาคม 2551	จ่ายค่าแรงงานปลูกยาง	1,000 บาท
วันที่ 10 สิงหาคม 2551	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา	300 บาท
วันที่ 15 ตุลาคม 2551	ซื้อปุ๋ยอินทรีย์	600 บาท
วันที่ 20 ธันวาคม 2551	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้	600 บาท
	คิดค่าแรงงานตนเอง	1,000 บาท



การลงรายจ่ายในการประกอบอาชีพ และการรวมเงินแต่ละช่อง ของปีที่ 1

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพ ปลูกยางพารา		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	
15 มิ.ย. 51	ซื้อวัสดุการเกษตร		2,000							
	ซื้อปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช		8,000							
30 มิ.ย. 51	จ่ายค่าแรงงานเตรียมแปลงปลูกยาง		4,000							
	ซื้อพันธุ์ยาง		6,000							
5 ก.ค. 51	จ่ายค่าแรงงานปลูกยาง		1,000							
10 ส.ค. 51	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา		300							
15 ต.ค. 51	ซื้อปุ๋ยอินทรีย์		600							
20 ธ.ค. 51	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้		600							
	คิดค่าแรงงานตนเอง		1,000							
	รวม		23,500							

ปีที่ 2 เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกยางพารา มีรายจ่ายในการประกอบอาชีพ ดังนี้

วันที่ 10	มีนาคม	2552	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา	600 บาท
วันที่ 20	พฤษภาคม	2552	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา	600 บาท
วันที่ 8	มิถุนายน	2552	ซื้อปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช	3,000 บาท
			จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา	300 บาท
วันที่ 30	มิถุนายน	2552	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้	2,200 บาท
วันที่ 21	สิงหาคม	2552	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา	600 บาท
วันที่ 9	ตุลาคม	2552	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา	600 บาท
วันที่ 15	ธันวาคม	2552	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา	600 บาท
			คิดค่าแรงงานตนเอง	1,000 บาท



การลงรายจ่ายในการประกอบอาชีพ และการรวมเงินแต่ละช่อง ของปีที่ 2

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพ ปลูกยางพารา		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	
10 มี.ค. 52	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา		600							
20 พ.ค. 52	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา		600							
8 มิ.ย. 52	ซื้อปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช		3,000							
	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา		300							
30 มิ.ย. 52	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้		2,200							
21 ส.ค. 52	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา		600							
9 ต.ค. 52	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา		600							
15 ธ.ค. 52	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา		600							
	คิดค่าแรงงานตนเอง		1,000							
	รวม		9,500							

สมมติให้ ปีที่ 3 มีรายจ่ายในการประกอบอาชีพ รวม 10,000 บาท
 ปีที่ 4 มีรายจ่ายในการประกอบอาชีพ รวม 10,500 บาท
 ปีที่ 5 มีรายจ่ายในการประกอบอาชีพ รวม 11,700 บาท
 ปีที่ 6 มีรายจ่ายในการประกอบอาชีพ รวม 13,000 บาท

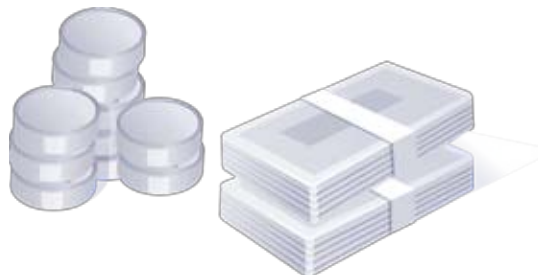
จากตัวอย่าง

ยางพาราจะให้น้ำยางในปีที่ 7 และมีอายุการให้น้ำยาง 17 ปี
ดังนั้น ในช่วงก่อนการให้น้ำยาง คือ ปีที่ 1 - 6 สรุปต้นทุน/ค่าใช้จ่าย ได้ดังนี้

ปีที่ 1	มีรายจ่ายเป็นต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	23,500 บาท	รวมรายจ่าย	23,500 บาท
ปีที่ 2	มีรายจ่ายเป็นต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	9,500 บาท	รวมรายจ่าย	9,500 บาท
ปีที่ 3	มีรายจ่ายเป็นต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	10,000 บาท	รวมรายจ่าย	10,000 บาท
ปีที่ 4	มีรายจ่ายเป็นต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	10,500 บาท	รวมรายจ่าย	10,500 บาท
ปีที่ 5	มีรายจ่ายเป็นต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	11,700 บาท	รวมรายจ่าย	11,700 บาท
ปีที่ 6	มีรายจ่ายเป็นต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	13,000 บาท	รวมรายจ่าย	13,000 บาท

รวมรายจ่ายทั้งสิ้นในปีที่ 1 - 6 เท่ากับ $23,500 + 9,500 + 10,000 + 10,500 + 11,700 + 13,000 = 78,200$ บาท

ซึ่งเป็นรายจ่ายในปีที่ยังไม่ให้น้ำยาง จะต้องนำมาคิด “ ต้นทุนเฉลี่ยต่อปี ” ตลอดอายุการให้น้ำยางของยางพารา



วิธีการคิดต้นทุนเฉลี่ยต่อปี

ให้นำ ยอดรวมต้นทุน/ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เกิดขึ้นในปีที่ยังไม่ให้เกิดผล หาด้วย อายุการให้ผลิตผลโดยประมาณ จากตัวอย่าง

$$\begin{aligned}\text{ต้นทุนเฉลี่ยต่อปี} &= \frac{\text{ยอดรวมรายจ่ายทั้งสิ้นในปีที่ 1 - 6}}{\text{อายุการให้ผลิตผล}} \\ &= \frac{(23,500 + 9,500 + 10,000 + 10,500 + 11,700 + 13,000)}{17} \\ &= \frac{78,200}{17} \\ &= 4,600 \text{ บาท ต่อปี}\end{aligned}$$



ปีที่ 7 เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกยางพารา มีรายการรับ - รายจ่ายจากการประกอบอาชีพ ดังนี้

วันที่ 14	เมษายน	2557	ซื้อจักรรีดยาง	8,000	บาท
วันที่ 1	พฤษภาคม	2557	จ่ายค่าแรงงานกรีดยาง	1,000	บาท
			ขายยางแผ่น	4,000	บาท
วันที่ 10	มิถุนายน	2557	จ่ายค่าแรงงานกรีดยาง	1,000	บาท
			ขายยางแผ่น	3,500	บาท
วันที่ 30	กรกฎาคม	2557	จ่ายค่าแรงงานกรีดยาง	1,000	บาท
			ขายยางแผ่น	4,500	บาท
			จ่ายดอกเบี้ยยเงินกู้	3,000	บาท
วันที่ 5	สิงหาคม	2557	จ่ายค่าแรงงานกรีดยาง	1,000	บาท
			ขายยางแผ่น	3,800	บาท
			ขายเศษยาง	600	บาท
วันที่ 3	กันยายน	2557	จ่ายค่าแรงงานกรีดยาง	1,000	บาท
			ขายยางแผ่น	5,800	บาท
			ซื้อปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช	5,500	บาท
วันที่ 4	ตุลาคม	2557	จ่ายค่าแรงงานกรีดยาง	1,000	บาท
			ขายยางแผ่น	5,400	บาท
วันที่ 8	พฤศจิกายน	2557	จ่ายค่าแรงงานกรีดยาง	1,000	บาท
			ขายยางแผ่น	6,500	บาท
วันที่ 2	ธันวาคม	2557	จ่ายค่าแรงงานกรีดยาง	1,000	บาท
			ขายยางแผ่น	7,500	บาท
			ขายเศษยาง	800	บาท
			คิดค่าแรงงานตนเอง	3,500	บาท



การลงรายรับ-รายจ่ายในการประกอบอาชีพ และการรวมเงินแต่ละช่อง ของปีที่ 7

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพ ปลูกยางพารา		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	
14 เม.ย. 57	ซื้อจักรรีดยาง									8,000
1 พ.ค. 57	จ่ายค่าแรงงานกรีดยาง		1,000							
	ขายยางแผ่น	4,000								
10 มิ.ย. 57	จ่ายค่าแรงงานกรีดยาง		1,000							
	ขายยางแผ่น	3,500								
30 ก.ค. 57	จ่ายค่าแรงงานกรีดยาง		1,000							
	ขายยางแผ่น	4,500								
	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้		3,000							
5 ส.ค. 57	จ่ายค่าแรงงานกรีดยาง		1,000							
	ขายยางแผ่น	3,800								
	ขายเศษยาง	600								
3 ก.ย. 57	จ่ายค่าแรงงานกรีดยาง		1,000							
	ขายยางแผ่น	5,800								
	ซื้อปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช		5,500							
4 ต.ค. 57	จ่ายค่าแรงงานกรีดยาง		1,000							
	ขายยางแผ่น	5,400								
8 พ.ย. 57	จ่ายค่าแรงงานกรีดยาง		1,000							
	ขายยางแผ่น	6,500								
2 ธ.ค. 57	จ่ายค่าแรงงานกรีดยาง		1,000							
	ขายยางแผ่น	7,500								
	ขายเศษยาง	800								
	คิดค่าแรงงานตนเอง		3,500							
	รวม	42,400	20,000							8,000

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ย

สินทรัพย์ถาวรที่เกษตรกรซื้อ หรือสร้างขึ้นนับตั้งแต่ปีที่ยางพาราเริ่มให้น้ำอย่างเป็นต้นไป ซึ่งบันทึกไว้ในช่อง “ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร” เกษตรกรต้องนำมาคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปีตามอายุการใช้งาน เพื่อนำไปรวมเป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพ

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี ให้นำ จำนวนเงินที่จ่ายสินทรัพย์ถาวร หารด้วย อายุการใช้งานสินทรัพย์ถาวร นั้น

จากตัวอย่าง

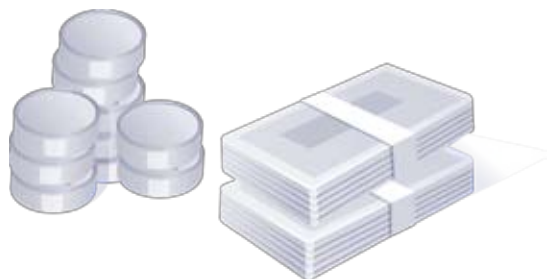
ในปีที่ 7 เกษตรกรซื้อจักรรีดยาง 1 เครื่อง เป็นเงิน 8,000 บาท คาดว่าจักรรีดยางมีอายุการใช้งาน 10 ปี

$$\begin{aligned} \text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี} &= \frac{8,000}{10} \text{ บาท} \\ &= 800 \text{ บาท ต่อปี} \end{aligned}$$

ดังนั้น เกษตรกรต้องนำรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปีรวมเป็นต้นทุนของปีที่ 7 - 16 รวม 10 ปี
ตามอายุการใช้งาน ปีละ 800 บาท



จากตัวอย่าง



ในปีที่ 7 เกษตรกรคิดกำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพปลูกยางพารา ได้ดังนี้

รายได้

- ขายยางแผ่น	41,000 บาท	
- ขายเศษยาง	1,400 บาท	
		<u>42,400 บาท</u>

หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย

- ต้นทุนเฉลี่ยต่อปี	4,600 บาท	
- ค่าปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช	5,500 บาท	
- ค่าแรงงานกรีดยาง	8,000 บาท	
- ดอกเบี้ยเงินกู้	3,000 บาท	
- คัดค่าแรงงานตนเอง	3,500 บาท	
- คัดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี	800 บาท	
		<u>25,400 บาท</u>

กำไรจากการประกอบอาชีพปลูกยางพารา

17,000 บาท

สรุป ในปีที่ 7 เกษตรกรมีกำไรจากการปลูกยางพารา 17,000 บาท สำหรับในปีต่อไป ตลอดอายุการให้น้ำยางของยางพารา เกษตรกรสามารถหากำไร-ขาดทุนจากการประกอบอาชีพปลูกยางพาราของแต่ละปีได้ โดยใช้วิธีการเช่นเดียวกับตัวอย่างข้างต้น

การจัดทำบัญชีสำหรับเกษตรกรที่มีอาชีพ ปลูกปาล์มน้ำมัน

- ▶ บัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ
- ▶ การคิดกำไร - ขาดทุน จากการประกอบอาชีพ



สมุดต้นทุนประกอบอาชีพ



วิธีการลงต้นทุนประกอบอาชีพ

วิธีลงวัน เดือน ปี

- 1 ช่อง “ วัน เดือน ปี ”
เขียนวันที่ เดือน ปี พ.ศ. ที่มีรายการรับเงิน และรายการจ่ายเงิน

วิธีลงรายการ

- 2 ช่อง “ รายการ ”
เขียนรายละเอียดของการรับเงิน และจ่ายเงินที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพ

วิธีลงรายได้

- 3 5 7 9 ช่อง “ รายได้ ” เป็นรายรับจากการประกอบอาชีพของแต่ละอาชีพที่ทำ

วิธีลงรายจ่าย

- 4 6 8 10 ช่อง “ ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย ” เป็นรายจ่ายในการประกอบอาชีพแต่ละอาชีพที่ทำ
- 11 ช่อง “ ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ” เป็นรายจ่ายเพื่อซื้อ หรือสร้างเครื่องใช้ที่ใช้งานได้หลายปี และมีราคาสูง รวมถึงลงทุนในการประกอบอาชีพ เช่น ซื้อเครื่องสูบน้ำ ซื้อเครื่องพ่นยา เป็นต้น

แบบฟอร์ม

ต้นทุนประกอบอาชีพ

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพ..... รายได้ (3) ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)		อาชีพ..... รายได้ (5) ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)		อาชีพ..... รายได้ (7) ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)		อาชีพ..... รายได้ (9) ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	

การบันทึกต้นทุนประกอบอาชีพปลูกปาล์มน้ำมัน

โดยปกติในการปลูกปาล์มน้ำมัน ช่วง 1-3 ปีแรก ปาล์มน้ำมันจะยังไม่ให้ผลผลิต ดังนั้น เกษตรกรจึงยังไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ จนกว่าจะขายผลผลิตปาล์มน้ำมัน หรือขายผลผลิตพลอยได้ สำหรับต้นทุน/ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เกิดขึ้นก่อนการได้ผลผลิตให้บันทึกไว้ในบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพให้ครบถ้วน เพื่อนำมาเฉลี่ยรวมเป็นต้นทุนของแต่ละปี ตั้งแต่ปีที่เริ่มให้ผลผลิตเป็นต้นไป จนถึงปีสุดท้ายที่ให้ผลผลิต

ตัวอย่าง

ปีที่ 1 เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกปาล์มน้ำมัน มีรายจ่ายในการประกอบอาชีพ ดังนี้

วันที่ 28 มีนาคม 2551	ซื้อเครื่องสูบน้ำ	10,000 บาท
	ซื้อวัสดุการเกษตร	1,500 บาท
	ซื้อปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช	6,000 บาท
วันที่ 31 มีนาคม 2551	จ่ายค่าแรงงานชุดหลุมปลูกปาล์มน้ำมัน	3,000 บาท
	ซื้อต้นกล้าปาล์มน้ำมัน	9,000 บาท
	จ่ายค่าขนส่งต้นกล้าปาล์มน้ำมันมาปลูก	300 บาท
วันที่ 2 เมษายน 2551	จ่ายค่าแรงงานชุดหลุมปลูก	600 บาท
วันที่ 5 มิถุนายน 2551	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา	300 บาท
วันที่ 10 สิงหาคม 2551	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา	300 บาท
วันที่ 15 ตุลาคม 2551	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา	300 บาท
วันที่ 2 ธันวาคม 2551	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา	300 บาท
	คิดค่าแรงงานตนเอง	1,000 บาท



การลงรายจ่ายในการประกอบอาชีพ และการรวมเงินแต่ละช่อง ของปีที่ 1

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพ ปลูกปาล์มน้ำมัน		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	
28 มี.ค. 51	ซื้อเครื่องสูบน้ำ									10,000
	ซื้อวัสดุการเกษตร		1,500							
	ซื้อปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช		6,000							
31 มี.ค. 51	จ่ายค่าแรงงานขุดหลุมปลูกปาล์มน้ำมัน		3,000							
	ซื้อต้นกล้าปาล์มน้ำมัน		9,000							
	จ่ายค่าขนส่งต้นกล้าปาล์ม		300							
2 เม.ย. 51	จ่ายค่าแรงงานขุดหลุมปลูก		600							
5 มิ.ย. 51	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา		300							
10 ส.ค. 51	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา		300							
15 ต.ค. 51	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา		300							
2 ธ.ค. 51	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา		300							
	คิดค่าแรงงานตนเอง		1,000							
	รวม		22,600							10,000

ปีที่ 2 เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกปาล์มน้ำมัน มีรายจ่ายในการประกอบอาชีพ ดังนี้

วันที่ 10	มีนาคม 2552	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา	300 บาท
วันที่ 1	เมษายน 2552	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้	3,000 บาท
วันที่ 20	พฤษภาคม 2552	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา	300 บาท
วันที่ 8	มิถุนายน 2552	ซื้อปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช	5,800 บาท
		จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา	300 บาท
วันที่ 21	สิงหาคม 2552	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา	300 บาท
วันที่ 9	กันยายน 2552	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา	900 บาท
วันที่ 6	พฤศจิกายน 2552	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา	500 บาท
วันที่ 15	ธันวาคม 2552	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา	1,000 บาท
		คิดค่าแรงงานตนเอง	2,000 บาท



การลงรายจ่ายในการประกอบอาชีพ และการรวมเงินแต่ละช่อง ของปีที่ 2

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพ ปลูกปาล์มน้ำมัน		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	
10 มี.ค. 52	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา		300							
1 เม.ย. 52	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้		3,000							
20 พ.ค. 52	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา		300							
8 มิ.ย. 52	ซื้อปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช		5,800							
	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา		300							
21 ส.ค. 52	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา		300							
9 ก.ย. 52	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา		900							
6 พ.ย. 52	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา		500							
	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา		1,000							
15 ธ.ค. 52	คิดค่าแรงงานตนเอง		2,000							
	รวม		14,400							

ปีที่ 3 เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกปาล์มน้ำมัน มีรายจ่ายในการประกอบอาชีพ ดังนี้



วันที่ 1	เมษายน 2553	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้	3,000 บาท
วันที่ 4	กรกฎาคม 2553	ซื้อปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช	7,800 บาท
วันที่ 18	กรกฎาคม 2553	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา	600 บาท
วันที่ 3	กันยายน 2553	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา	600 บาท
วันที่ 15	พฤศจิกายน 2553	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา	1,000 บาท
		คิดค่าแรงงานตนเอง	2,000 บาท

การลงรายจ่ายในการประกอบอาชีพ และการรวมเงินแต่ละช่อง ของปีที่ 3

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพ ปลูกปาล์มน้ำมัน		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	
1 เม.ย. 53	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้		3,000							
4 ก.ค. 53	ซื้อปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช		7,800							
18 ก.ค. 53	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา		600							
3 ก.ย. 53	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา		600							
15 พ.ย. 53	จ่ายค่าแรงงานดูแลรักษา		1,000							
	คิดค่าแรงงานตนเอง		2,000							
	รวม		15,000							

จากตัวอย่าง

ปาล์มน้ำมันให้ผลผลิตในปีที่ 4 และมีอายุการให้ผลผลิต 20 ปี

ดังนั้น ในช่วงก่อนการให้ผลผลิต คือ ปีที่ 1-3 สรุปต้นทุน/ค่าใช้จ่าย ได้ดังนี้

ปีที่ 1 มีรายจ่ายเป็นต้นทุน/ค่าใช้จ่าย 22,600 บาท และลงทุนในสินทรัพย์ถาวร 10,000 บาท รวมรายจ่าย 32,600 บาท

ปีที่ 2 มีรายจ่ายเป็นต้นทุน/ค่าใช้จ่าย 14,400 บาท รวมรายจ่าย 14,400 บาท

ปีที่ 3 มีรายจ่ายเป็นต้นทุน/ค่าใช้จ่าย 15,000 บาท รวมรายจ่าย 15,000 บาท

รวมรายจ่ายทั้งสิ้นในปีที่ 1-3 เท่ากับ $32,600 + 14,400 + 15,000 = 62,000$ บาท

ซึ่งเป็นรายจ่ายในปีที่ยังไม่ให้ผลผลิตจะต้องนำมาคิด “ต้นทุนเฉลี่ยต่อปี” ตลอดอายุการให้ผลผลิตของปาล์มน้ำมัน

วิธีการคิดต้นทุนเฉลี่ยต่อปี

ให้นำ ยอดรวมต้นทุน/ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เกิดขึ้นในปีที่ยังไม่ให้ผลผลิตหารด้วย อายุการให้ผลผลิตโดยประมาณ
จากตัวอย่าง

$$\begin{aligned}
 \text{ต้นทุนเฉลี่ยต่อปี} &= \frac{\text{ยอดรวมรายจ่ายทั้งสิ้นในปีที่ 1 - 3}}{\text{อายุการให้ผลผลิต}} \\
 &= \frac{(32,000 + 14,400 + 15,000)}{20} \\
 &= \frac{62,000}{20} \\
 &= 3,100 \text{ บาทต่อปี}
 \end{aligned}$$



ปีที่ 4 เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกปาล์มน้ำมัน มีรายจ่ายในการประกอบอาชีพ ดังนี้

วันที่ 14	มีนาคม 2554	ซื้อเครื่องพ่นยา 2 เครื่อง	6,000	บาท
วันที่ 1	เมษายน 2554	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้	3,000	บาท
วันที่ 18	กรกฎาคม 2554	จ่ายค่าแรงงานเก็บเกี่ยว	400	บาท
		จ่ายค่าขนส่ง	300	บาท
		ขายผลิตผลปาล์มน้ำมัน	4,500	บาท
วันที่ 15	สิงหาคม 2554	จ่ายค่าแรงงานเก็บเกี่ยว	400	บาท
		จ่ายค่าขนส่ง	300	บาท
		ขายผลิตผลปาล์มน้ำมัน	5,000	บาท
วันที่ 10	กันยายน 2554	จ่ายค่าแรงงานเก็บเกี่ยว	600	บาท
		จ่ายค่าขนส่ง	400	บาท
		ขายผลิตผลปาล์มน้ำมัน	5,800	บาท
		ซื้อปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช	6,000	บาท
วันที่ 4	ตุลาคม 2554	จ่ายค่าแรงงานเก็บเกี่ยว	700	บาท
		จ่ายค่าขนส่ง	500	บาท
		ขายผลิตผลปาล์มน้ำมัน	6,500	บาท
วันที่ 8	พฤศจิกายน 2554	จ่ายค่าแรงงานเก็บเกี่ยว	800	บาท
		จ่ายค่าขนส่ง	500	บาท
		ขายผลิตผลปาล์มน้ำมัน	7,000	บาท
วันที่ 12	ธันวาคม 2554	จ่ายค่าแรงงานเก็บเกี่ยว	1,000	บาท
		จ่ายค่าขนส่ง	500	บาท
		คิดค่าแรงงานตนเอง	2,000	บาท
		ขายผลิตผลปาล์มน้ำมัน	7,200	บาท



การลงรายรับ-รายจ่ายในการประกอบอาชีพ และการรวมเงินแต่ละช่อง ของปีที่ 4

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพ ปลูกลูกปาล์มน้ำมัน		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	
14 มี.ค. 54	ซื้อเครื่องพ่นยา 2 เครื่อง									6,000
1 เม.ย. 54	จ่ายค่าดอกเบี้ยเงินกู้		3,000							
18 ก.ค. 54	จ่ายค่าแรงงานเก็บเกี่ยว		400							
	จ่ายค่าขนส่ง		300							
	ขายผลผลิตปาล์มน้ำมัน	4,500								
15 ส.ค. 54	จ่ายค่าแรงงานเก็บเกี่ยว		400							
	จ่ายค่าขนส่ง		300							
	ขายผลผลิตปาล์มน้ำมัน	5,000								
10 ก.ย. 54	จ่ายค่าแรงงานเก็บเกี่ยว		600							
	จ่ายค่าขนส่ง		400							
	ขายผลผลิตปาล์มน้ำมัน	5,800								
	ซื้อปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช		6,000							
4 ต.ค. 54	จ่ายค่าแรงงานเก็บเกี่ยว		700							
	จ่ายค่าขนส่ง		500							
	ขายผลผลิตปาล์มน้ำมัน	6,500								
8 พ.ย. 54	จ่ายค่าแรงงานเก็บเกี่ยว		800							
	จ่ายค่าขนส่ง		500							
	ขายผลผลิตปาล์มน้ำมัน	7,000								
12 ธ.ค. 54	จ่ายค่าแรงงานเก็บเกี่ยว		1,000							
	จ่ายค่าขนส่ง		500							
	คิดค่าแรงงานตนเอง		2,000							
	ขายผลผลิตปาล์มน้ำมัน	7,200								
	รวม	36,000	17,400							6,000

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ย

สินทรัพย์ถาวรที่เกษตรกรซื้อ หรือสร้างขึ้นนับตั้งแต่ปีที่ปาล์มน้ำมันเริ่มให้ผลผลิตเป็นต้นไป ซึ่งบันทึกไว้ในช่อง “ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร” เกษตรกรต้องนำมาคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปีตามอายุการใช้งาน เพื่อนำไปรวมเป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพ

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี ให้นำ จำนวนเงินที่จ่ายสินทรัพย์ถาวร หารด้วย อายุการใช้งานสินทรัพย์ถาวร นั้น

จากตัวอย่าง

ในปีที่ 4 เกษตรกรซื้อเครื่องพ่นยา 2 เครื่อง เป็นเงิน 6,000 บาท คาดว่าเครื่องพ่นยามีอายุการใช้งาน 3 ปี

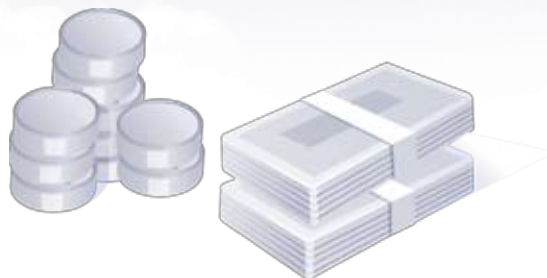
$$\begin{aligned}\text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี} &= \frac{6,000}{3} \text{ บาท} \\ &= 2,000 \text{ บาท ต่อปี}\end{aligned}$$

ดังนั้น เกษตรกรต้องนำรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปีรวมเป็นต้นทุนของปีที่ 4-6 รวม 3 ปีตามอายุการใช้งาน คือ

- ปีที่ 4 คิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี 2,000 บาท
- ปีที่ 5 คิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี 2,000 บาท
- ปีที่ 6 คิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี 2,000 บาท



จากตัวอย่าง



ในปีที่ 4 เกษตรกรคิดกำไร-ขาดทุนจากการประกอบอาชีพปลูกปาล์มน้ำมัน ได้ดังนี้

รายได้

- ขายผลิตผลปาล์มน้ำมัน 36,000 บาท

หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย

- ต้นทุนเฉลี่ยต่อปี	3,100 บาท	
- ค่าปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช	6,000 บาท	
- ค่าแรงงาน	3,900 บาท	
- ค่าขนส่ง	2,500 บาท	
- ดอกเบี้ยเงินกู้	3,000 บาท	
- คิดค่าแรงงานตนเอง	2,000 บาท	
- คิตรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี	2,000 บาท	22,500 บาท

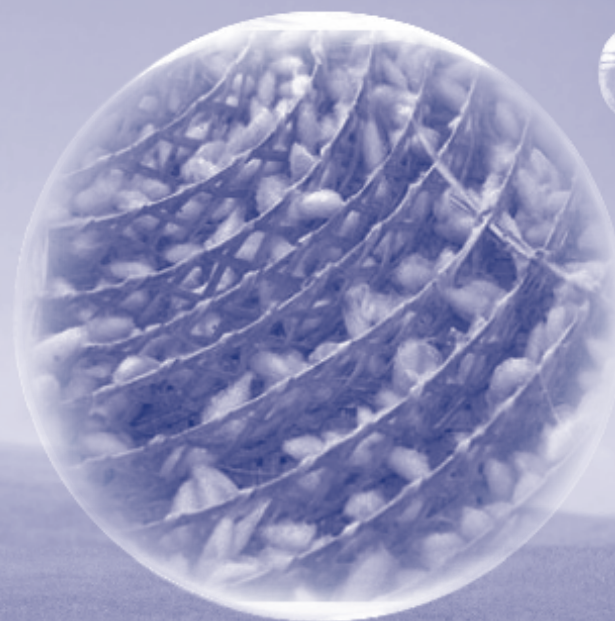
กำไรจากการประกอบอาชีพปลูกปาล์มน้ำมัน

13,500 บาท

สรุป ในปีที่ 4 เกษตรกรมีกำไรจากการปลูกปาล์มน้ำมัน 13,500 บาท สำหรับในปีต่อ ๆ ไป ตลอดอายุการให้ผลิตผลของปาล์มน้ำมัน เกษตรกรสามารถหากำไร-ขาดทุนจากการประกอบอาชีพปลูกปาล์มน้ำมันของแต่ละปีได้ โดยใช้วิธีการเช่นเดียวกับตัวอย่างข้างต้น

การจัดทำบัญชีสำหรับเกษตรกรที่มีอาชีพ ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม

- ▶ บัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ
- ▶ การคิดกำไร - ขาดทุน จากการประกอบอาชีพ



สมุดต้นทุนประกอบอาชีพ



วิธีการลงต้นทุนประกอบอาชีพ

วิธีลงวัน เดือน ปี

- 1** ช่อง “ วัน เดือน ปี ”
เขียนวันที่ เดือน ปี พ.ศ. ที่มีรายการรับเงิน และรายการจ่ายเงิน

วิธีลงรายการ

- 2** ช่อง “ รายการ ”
เขียนรายละเอียดของการรับเงิน และจ่ายเงินที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพ

วิธีลงรายได้

- 3 5 7 9** ช่อง “ รายได้ ” เป็นรายรับจากการประกอบอาชีพของแต่ละอาชีพที่ทำ

วิธีลงรายจ่าย

- 4 6 8 10** ช่อง “ ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย ” เป็นรายจ่ายในการประกอบอาชีพแต่ละอาชีพที่ทำ
- 11** ช่อง “ ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ” เป็นรายจ่ายเพื่อซื้อ หรือสร้างเครื่องใช้ที่ใช้งานได้หลายปี และมีราคาสูง รวมถึงลงทุนในการประกอบอาชีพ เช่น ซื้อเครื่องพ่นยา สร้างโรงเลี้ยงไหม เป็นต้น

แบบฟอร์ม

ต้นทุนประกอบอาชีพ

วัน เดือน ปี	รายการ	อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร
		รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	รายได้	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)

การบันทึกต้นทุนประกอบอาชีพปลูกหม่อนเลี้ยงไหม

เกษตรกรต้องใช้ระยะเวลาปลูกต้นหม่อนประมาณ 12 เดือน จึงจะสามารถนำมาเลี้ยงตัวไหมได้ พื้นที่ปลูก 1 ไร่ ให้ผลผลิตใบหม่อนประมาณ 2,000 - 3,500 ก.ก. ขึ้นอยู่กับแต่ละสายพันธุ์ และต้นหม่อนสามารถให้ผลผลิตใบหม่อนได้นานถึง 20 ปี

ทั้งนี้ เกษตรกรต้องสร้างโรงเลี้ยงไหมและอุปกรณ์ ในการเลี้ยงไหม 1 รุ่น ใช้ระยะเวลา 27 วัน จะได้รังไหมประมาณ 50 - 60 ก.ก. ส่วนใหญ่เกษตรกรจะขายรังไหมให้ผู้รับซื้อในราคา ก.ก. ละ 100 - 110 บาท โดยไม่สาวเป็นเส้นไหม เนื่องจากต้องใช้ระยะเวลาในการรวบรวมเส้นไหมให้มีปริมาณมากพอที่จะขายได้ โดยเกษตรกรจะขายเส้นไหมได้เพียงปีละ 1 - 2 ครั้ง ในราคา ก.ก. ละ 700 - 1,400 บาท ขึ้นอยู่กับคุณภาพของเส้นไหม (รังไหม 7 ก.ก. ได้เส้นไหม 1 ก.ก.) และขายดักแด้ในราคา ก.ก. ละ 50 - 60 บาท (รังไหม 10 ก.ก. ได้ดักแด้ 6 ก.ก.)

ตัวอย่าง

เกษตรกรประกอบอาชีพปลูกหม่อนเลี้ยงไหมโดยขายรังไหม มีรายการรับ - จ่ายเงินจากการประกอบอาชีพ ดังนี้

วันที่	2	มิถุนายน	2551	จ่ายค่าเตรียมดิน	1,000	บาท
วันที่	10	มิถุนายน	2551	ซื้อกิ่งพันธุ์หม่อน	1,500	บาท
				ซื้อปุ๋ยอินทรีย์	6,000	บาท
				ซื้อปูนขาว	800	บาท
				ซื้อวัสดุการเกษตร	300	บาท
วันที่	31	ธันวาคม	2551	คิดค่าแรงงานตนเอง	500	บาท
วันที่	28	มกราคม	2552	ซื้อปุ๋ยอินทรีย์	3,000	บาท
วันที่	20	พฤษภาคม	2552	สร้างโรงเลี้ยงไหมและอุปกรณ์ (คาดว่าจะใช้งานได้ 10 ปี)	36,000	บาท
วันที่	2	มิถุนายน	2552	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้	2,400	บาท
วันที่	1	กรกฎาคม	2552	ซื้อปุ๋ยอินทรีย์	2,200	บาท
				ซื้อปูนขาว	500	บาท
วันที่	4	กรกฎาคม	2552	ซื้อไข่ไหม	350	บาท
วันที่	1	สิงหาคม	2552	ขายรังไหม	5,700	บาท
วันที่	9	สิงหาคม	2552	ซื้อไข่ไหม	350	บาท
วันที่	5	กันยายน	2552	ขายรังไหม	5,900	บาท
				ซื้อปูนขาว	250	บาท
วันที่	10	กันยายน	2552	ซื้อไข่ไหม	350	บาท
วันที่	8	ตุลาคม	2552	ขายรังไหม	6,000	บาท
วันที่	9	ตุลาคม	2552	ซื้อไข่ไหม	350	บาท
วันที่	5	พฤศจิกายน	2552	ขายรังไหม	6,200	บาท
วันที่	10	พฤศจิกายน	2552	ซื้อไข่ไหม	350	บาท
วันที่	8	ธันวาคม	2552	ขายรังไหม	6,200	บาท
วันที่	31	ธันวาคม	2552	คิดค่าแรงงานตนเอง	1,000	บาท



การลงรายรับ-รายจ่ายในการประกอบอาชีพ และการรวมเงินแต่ละช่อง

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพ ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	
2 มิ.ย. 51	จ่ายค่าเตรียมดิน		1,000							
10 มิ.ย. 51	ซื้อกิ่งพันธุ์หม่อน		1,500							
	ซื้อปุ๋ยอินทรีย์		6,000							
	ซื้อปูนขาว		800							
	ซื้อวัสดุการเกษตร		300							
31 ธ.ค. 51	คิดค่าแรงงานตนเอง		500							
28 ม.ค. 52	ซื้อปุ๋ยอินทรีย์		3,000							
20 พ.ค. 52	สร้างโรงเลี้ยงไหมและอุปกรณ์									36,000
2 มิ.ย. 52	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้		2,400							
1 ก.ค. 52	ซื้อปุ๋ยอินทรีย์		2,200							
	ซื้อปูนขาว		500							
4 ก.ค. 52	ซื้อไข่ไหม		350							
1 ส.ค. 52	ขายรังไหม	5,700								
9 ส.ค. 52	ซื้อไข่ไหม		350							
5 ก.ย. 52	ขายรังไหม	5,900								
	ซื้อปูนขาว		250							
10 ก.ย. 52	ซื้อไข่ไหม		350							
8 ต.ค. 52	ขายรังไหม	6,000								
9 ต.ค. 52	ซื้อไข่ไหม		350							
5 พ.ย. 52	ขายรังไหม	6,200								
10 พ.ย. 52	ซื้อไข่ไหม		350							
8 ธ.ค. 52	ขายรังไหม	6,200								
31 ธ.ค. 52	คิดค่าแรงงานตนเอง		1,000							
	รวม	30,000	21,200							36,000

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ย

สินทรัพย์ถาวรที่เกษตรกรซื้อ หรือสร้างขึ้น ซึ่งบันทึกไว้ในช่อง “ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร” เกษตรกรต้องนำมาคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปีตามอายุการใช้งาน เพื่อนำไปรวมเป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพ

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี ให้นำ จำนวนเงินที่จ่ายซื้อสินทรัพย์ถาวร หารด้วย อายุการใช้งานของสินทรัพย์ถาวร นั้น

จากตัวอย่าง

เกษตรกรสร้างโรงเลี้ยงไหมและอุปกรณ์ เป็นเงิน 36,000 บาท คาดว่าโรงเลี้ยงไหมใช้งานได้ 10 ปี ใน 1 ปี โดยเฉลี่ยเลี้ยงไหมได้ 10 ครั้ง นับเป็น 10 รอบการผลิต ดังนั้น ระยะเวลา 10 ปี เลี้ยงไหมได้ 100 รอบการผลิต

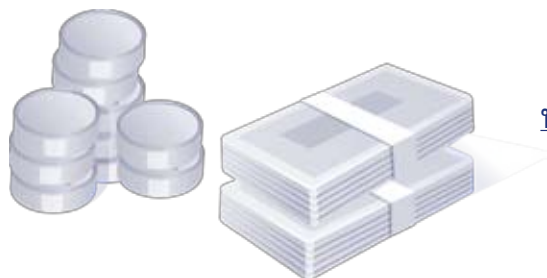
$$\begin{aligned}
 \text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี} &= \frac{36,000}{10} \text{ บาท} \\
 &= 3,600 \text{ บาท ต่อปี} \\
 \text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิต} &= \frac{3,600}{10} \text{ บาท} \\
 &= 360 \text{ บาท ต่อรอบการผลิต}
 \end{aligned}$$



ดังนั้น เกษตรกรต้องนำรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยรวมเป็นต้นทุนรอบการผลิตละ 360 บาท

จากตัวอย่าง ในปี 2552 เกษตรกรเลี้ยงไหม 5 รอบการผลิต คิดเป็นรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ย (5 x 360) 1,800 บาท

จากตัวอย่าง



เกษตรกรคิดกำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพปลูกหม่อนเลี้ยงไหมโดยขายรังไหม ได้ดังนี้

รายได้

- ขายรังไหม 30,000 บาท

หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย

- ค่าเตรียมดิน	1,000 บาท	
- ค่ากิ่งพันธุ์หม่อน	1,500 บาท	
- ค่าปุ๋ยอินทรีย์	11,200 บาท	
- ค่าปูนขาว	1,550 บาท	
- ค่าวัสดุการเกษตร	300 บาท	
- ค่าไข่ไหม	1,750 บาท	
- ดอกเบี้ยเงินกู้	2,400 บาท	
- คิดค่าแรงงานตนเอง	1,500 บาท	
- คิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ย	1,800 บาท	23,000 บาท

กำไรจากการประกอบอาชีพปลูกหม่อนเลี้ยงไหม

7,000 บาท

สรุป เกษตรกรมีกำไรจากการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมโดยขายรังไหม 7,000 บาท และสามารถหากำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพนี้ในแต่ละปีได้ โดยใช้วิธีการเช่นเดียวกับตัวอย่างข้างต้น

ตัวอย่าง

เกษตรกรประกอบอาชีพปลูกหม่อนเลี้ยงไหมโดยขายดักแด้และเส้นไหม
มีรายการรับ - จ่ายเงินจากการประกอบอาชีพ ดังนี้

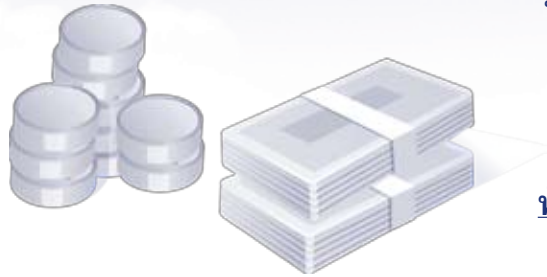
วันที่	2	มิถุนายน	2551	จ่ายค่าเตรียมดิน	1,000	บาท
วันที่	10	มิถุนายน	2551	ซื้อกิ่งพันธุ์หม่อน	1,500	บาท
				ซื้อปุ๋ยอินทรีย์	6,000	บาท
				ซื้อปูนขาว	800	บาท
				ซื้อวัสดุการเกษตร	300	บาท
วันที่	31	ธันวาคม	2551	คิดค่าแรงงานตนเอง	500	บาท
วันที่	28	มกราคม	2552	ซื้อปุ๋ยอินทรีย์	3,000	บาท
วันที่	20	พฤษภาคม	2552	สร้างโรงเลี้ยงไหมและอุปกรณ์ (คาดว่าจะใช้งานได้ 10 ปี)	36,000	บาท
วันที่	2	มิถุนายน	2552	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้	2,400	บาท
วันที่	1	กรกฎาคม	2552	ซื้อปุ๋ยอินทรีย์	2,200	บาท
				ซื้อปูนขาว	500	บาท
				ซื้อหม้อต้มไหม	200	บาท
				ซื้อไม้และวัสดุทำเครื่องสาวไหมด้วยมือ	400	บาท
วันที่	4	กรกฎาคม	2552	ซื้อไข่ไหม	350	บาท
วันที่	3	สิงหาคม	2552	ขายดักแด้	1,700	บาท
วันที่	9	สิงหาคม	2552	ซื้อไข่ไหม	350	บาท
วันที่	6	กันยายน	2552	ขายดักแด้	1,800	บาท
				ซื้อปูนขาว	250	บาท
วันที่	10	กันยายน	2552	ซื้อไข่ไหม	350	บาท
วันที่	12	ตุลาคม	2552	ขายดักแด้	1,700	บาท
วันที่	15	ตุลาคม	2552	ซื้อไข่ไหม	350	บาท
วันที่	14	พฤศจิกายน	2552	ขายดักแด้	1,900	บาท
				ซื้อไข่ไหม	350	บาท
วันที่	15	ธันวาคม	2552	ขายดักแด้	2,000	บาท
วันที่	20	ธันวาคม	2552	ขายเส้นไหม	24,000	บาท
วันที่	31	ธันวาคม	2552	คิดค่าแรงงานตนเอง	3,000	บาท



การลงรายรับ-รายจ่ายในการประกอบอาชีพ และการรวมเงินแต่ละช่อง

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพ ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	
2 มิ.ย. 51	จ่ายค่าเตรียมดิน		1,000							
10 มิ.ย. 51	ซื้อกิ่งพันธุ์หม่อน		1,500							
	ซื้อปุ๋ยอินทรีย์		6,000							
	ซื้อปูนขาว		800							
	ซื้อวัสดุการเกษตร		300							
31 ธ.ค. 51	คิดค่าแรงงานตนเอง		500							
28 ม.ค. 52	ซื้อปุ๋ยอินทรีย์		3,000							
20 พ.ค. 52	สร้างโรงเลี้ยงไหมและอุปกรณ์									36,000
2 มิ.ย. 52	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้		2,400							
1 ก.ค. 52	ซื้อปุ๋ยอินทรีย์		2,200							
	ซื้อปูนขาว		500							
	ซื้อหม้อต้มไหม		200							
	ซื้อไม้และวัสดุทำเครื่องสาวไหมด้วยมือ		400							
4 ก.ค. 52	ซื้อไข่ไหม		350							
3 ส.ค. 52	ขายดักแด้	1,700								
9 ส.ค. 52	ซื้อไข่ไหม		350							
6 ส.ค. 52	ขายดักแด้	1,800								
	ซื้อปูนขาว		250							
10 ก.ย. 52	ซื้อไข่ไหม		350							
12 ต.ค. 52	ขายดักแด้	1,700								
15 ต.ค. 52	ซื้อไข่ไหม		350							
14 พ.ย. 52	ขายดักแด้	1,900								
	ซื้อไข่ไหม		350							
15 ธ.ค. 52	ขายดักแด้	2,000								
20 ธ.ค. 52	ขายเส้นไหม	24,000								
31 ธ.ค. 52	คิดค่าแรงงานตนเอง		3,000							
	รวม	33,100	23,800							36,000

จากตัวอย่าง



เกษตรกรคิดกำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพปลูกหม่อนเลี้ยงไหม
โดยขายดักแด่และเส้นไหม ได้ดังนี้

รายได้

- ขายเส้นไหม	24,000	บาท
- ขายดักแด่	9,100	บาท
	33,100	บาท

หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย

- ค่าเตรียมดิน	1,000	บาท
- ค่ากิ่งพันธุ์หม่อน	1,500	บาท
- ค่าปุ๋ยอินทรีย์	11,200	บาท
- ค่าปูนขาว	1,550	บาท
- ค่าวัสดุการเกษตร	300	บาท
- ค่าझेไหม	1,750	บาท
- ค่าหม้อต้มไหม	200	บาท
- ค่าไม้และวัสดุทำเครื่องสาวไหมด้วยมือ	400	บาท
- ดอกเบี้ยเงินกู้	2,400	บาท
- คิดค่าแรงงานตนเอง	3,500	บาท
- คิตรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ย	1,800	บาท
	25,600	บาท

กำไรจากการประกอบอาชีพปลูกหม่อนเลี้ยงไหม

7,500 บาท

หมายเหตุ การคิตรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ย เช่นเดียวกับการการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมโดยขายรังไหม
เนื่องจากการเป็นการสร้างโรงเลี้ยงไหม และอุปกรณ์ในมูลค่าเท่ากัน และมีอายุการใช้งานเท่ากัน

สรุป เกษตรกรมีกำไรจากการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมโดยขายดักแด่และเส้นไหม 7,500 บาท และสามารถหา
กำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพนี้ในแต่ละปีได้ โดยใช้วิธีการเช่นเดียวกับตัวอย่างข้างต้น

การจัดทำบัญชีสำหรับเกษตรกรที่มีอาชีพ เลี้ยงไก่เนื้อ

- ▶ บัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ
- ▶ การคิดกำไร - ขาดทุน จากการประกอบอาชีพ



สมุดต้นทุนประกอบอาชีพ



วิธีการลงต้นทุนประกอบอาชีพ

วิธีลงวัน เดือน ปี

- 1** ช่อง “ วัน เดือน ปี ”
เขียนวันที่ เดือน ปี พ.ศ. ที่มีรายการรับเงิน และรายการจ่ายเงิน

วิธีลงรายการ

- 2** ช่อง “ รายการ ”
เขียนรายละเอียดของการรับเงิน และจ่ายเงินที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพ

วิธีลงรายได้

- 3 5 7 9** ช่อง “ รายได้ ” เป็นรายรับจากการประกอบอาชีพของแต่ละอาชีพที่ทำ

วิธีลงรายจ่าย

- 4 6 8 10** ช่อง “ ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย ” เป็นรายจ่ายในการประกอบอาชีพแต่ละอาชีพที่ทำ
- 11** ช่อง “ ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ” เป็นรายจ่ายเพื่อซื้อ หรือสร้างเครื่องใช้ที่ใช้งานได้หลายปี และมีราคาสูง รวมถึงลงทุนในการประกอบอาชีพ เช่น สร้างโรงเรียนเลี้ยงไก่ เป็นต้น

แบบฟอร์ม

ต้นทุนประกอบอาชีพ

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพ..... รายได้ (3) ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)		อาชีพ..... รายได้ (5) ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)		อาชีพ..... รายได้ (7) ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)		อาชีพ..... รายได้ (9) ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	

ตัวอย่าง

เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพเลี้ยงไก่เนื้อ มีรายการรับ-จ่ายเงินจากการประกอบอาชีพ ดังนี้

วันที่ 1	กรกฎาคม 2551	สร้างโรงเรือนเลี้ยงไก่	12,000	บาท
วันที่ 5	กรกฎาคม 2551	ซื้ออาหารไก่	10,500	บาท
		ซื้อภาชนะใส่อาหารไก่	500	บาท
วันที่ 7	กรกฎาคม 2551	ซื้อลูกไก่ 300 ตัว	3,000	บาท
วันที่ 1	สิงหาคม 2551	ซื้อวัคซีนและยา	600	บาท
วันที่ 20	สิงหาคม 2551	คิดค่าแรงงานตนเอง	1,000	บาท
		ขายไก่เนื้อ	21,000	บาท
		ขายมูลไก่	400	บาท
วันที่ 31	สิงหาคม 2551	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้	300	บาท
		เมื่อขายไก่เนื้อและมูลไก่แล้ว ปรากฏว่ามีอาหารไก่คงเหลือ คิดเป็นเงิน	500	บาท



การลงรายจ่ายในการประกอบอาชีพ และการรวมเงินแต่ละช่อง ของปีที่ 1

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพ เลี้ยงไก่เนื้อ		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	
1 ก.ค. 51	สร้างโรงเรือนเลี้ยงไก่									12,000
5 ก.ค. 51	ซื้ออาหารไก่		10,500							
	ซื้อภาชนะใส่อาหารไก่		500							
7 ก.ค. 51	ซื้อลูกไก่ 300 ตัว		3,000							
1 ส.ค. 51	ซื้อวัคซีนและยา		600							
20 ส.ค. 51	คิดค่าแรงงานตนเอง		1,000							
	ขายไก่เนื้อ	21,000								
	ขายมูลไก่	400								
31 ส.ค. 51	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้		300							
	รวม	21,400	15,900							12,000

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ย

สินทรัพย์ถาวรที่เกษตรกรซื้อ หรือสร้างขึ้น ซึ่งบันทึกไว้ในช่อง “ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร” เกษตรกรต้องนำมาคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปีตามอายุการใช้งาน เพื่อนำไปรวมเป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพ

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี ให้นำ จำนวนเงินที่จ่ายสินทรัพย์ถาวร หารด้วย อายุการใช้งานสินทรัพย์ถาวร นั้น

จากตัวอย่าง

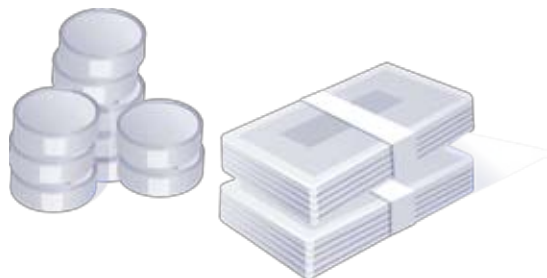
เกษตรกรสร้างโรงเรือนเลี้ยงไก่ เป็นเงิน 12,000 บาท คาดว่าโรงเรือนเลี้ยงไก่ใช้งานได้ 5 ปี
ใน 1 ปี โดยเฉลี่ยเลี้ยงไก่เนื้อได้ 3 รุ่น นับเป็น 3 รอบการผลิต ดังนั้น ระยะเวลา 5 ปี เลี้ยงไก่เนื้อได้ 15 รอบการผลิต

$$\begin{aligned}
 \text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี} &= \frac{12,000}{5} \text{ บาท} \\
 &= 2,400 \text{ บาท ต่อปี} \\
 \text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิต} &= \frac{2,400}{3} \text{ บาท} \\
 &= 800 \text{ บาท ต่อปี}
 \end{aligned}$$



ดังนั้น เกษตรกรต้องนำรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยรวมเป็นต้นทุนใน 15 รอบการผลิต รอบการผลิตละ 800 บาท

จากตัวอย่าง



เกษตรกรคิดกำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพเลี้ยงไก่เนื้อ ได้ดังนี้

รายได้

- ขายไก่เนื้อ	21,000 บาท
- ขายมูลไก่	400 บาท
	21,400 บาท

หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย

- ค่าลูกไก่	3,000 บาท
- ค่าอาหารไก่	10,500 บาท
- ค่าภักษาใส่อาหารไก่	500 บาท
- ค่าวัคซีนและยา	600 บาท
- ดอกเบี้ยเงินกู้	300 บาท
- คิดค่าแรงงานตนเอง	1,000 บาท
- คิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิต	800 บาท
	16,700 บาท

หัก อาหารไก่คงเหลือ

กำไรจากการประกอบอาชีพเลี้ยงไก่เนื้อ

500 บาท	16,200 บาท
	5,200 บาท

สรุป เกษตรกรมีกำไรจากการเลี้ยงไก่เนื้อ 5,200 บาท และมีอาหารไก่คงเหลือ 500 บาท
เกษตรกรสามารถหากำไร-ขาดทุนจากการประกอบอาชีพเลี้ยงไก่เนื้อในแต่ละรอบการผลิตได้
โดยวิธีการเช่นเดียวกับตัวอย่างข้างต้น

การจัดทำบัญชีสำหรับเกษตรกรที่มีอาชีพ เลี้ยงปลานิลในกระชัง

- ▶ บัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ
- ▶ การคิดกำไร - ขาดทุน จากการประกอบอาชีพ



สมุดต้นทุนประกอบอาชีพ



วิธีการลงต้นทุนประกอบอาชีพ

วิธีลงวัน เดือน ปี

- 1** ช่อง “ วัน เดือน ปี ”
เขียนวันที่ เดือน ปี พ.ศ. ที่มีรายการรับเงิน และรายการจ่ายเงิน

วิธีลงรายการ

- 2** ช่อง “ รายการ ”
เขียนรายละเอียดของการรับเงิน และจ่ายเงินที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพ

วิธีลงรายได้

- 3 5 7 9** ช่อง “ รายได้ ” เป็นรายรับจากการประกอบอาชีพของแต่ละอาชีพที่ทำ

วิธีลงรายจ่าย

- 4 6 8 10** ช่อง “ ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย ” เป็นรายจ่ายในการประกอบอาชีพแต่ละอาชีพที่ทำ
- 11** ช่อง “ ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ” เป็นรายจ่ายเพื่อซื้อ หรือสร้างเครื่องใช้ที่ใช้งานได้หลายปี และมีราคาสูง รวมถึงลงทุนในการประกอบอาชีพ เช่น ซื้อเครื่องเพิ่มอากาศ สร้างแพและกระชังเลี้ยงปลา เป็นต้น

แบบฟอร์ม

ต้นทุนประกอบอาชีพ

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพ..... รายได้ (3) ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)		อาชีพ..... รายได้ (5) ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)		อาชีพ..... รายได้ (7) ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)		อาชีพ..... รายได้ (9) ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	

การบันทึกต้นทุนประกอบอาชีพเลี้ยงปลาในกระชัง

โดยปกติการเลี้ยงปลา 1 แพง จะมี 4 กระชัง แต่ละกระชังจะเลี้ยงปลาได้ประมาณ 2,000 ตัว ใน 1 ปี เกษตรกรสามารถเลี้ยงปลาในกระชังได้ 2 ครั้ง นับเป็น 2 รอบการผลิต ซึ่งแต่ละรอบการผลิตใช้เวลาประมาณ 120 วัน นับตั้งแต่เริ่มเตรียมแพและกระชังเพื่อเลี้ยงปลาจนถึงจับปลาขาย

ตัวอย่าง

เกษตรกรประกอบอาชีพเลี้ยงปลาในกระชัง มีรายการรับ - จ่ายเงินจากการประกอบอาชีพ ดังนี้

วันที่ 2	กรกฎาคม	2552	ซื้อเครื่องเพิ่มอากาศ 1 เครื่อง (คาดว่าจะใช้งานได้ 10 ปี)	18,000 บาท
วันที่ 17	กรกฎาคม	2552	สร้างแพและกระชังเลี้ยงปลา (คาดว่าจะใช้งานได้ 5 ปี)	56,000 บาท
วันที่ 19	กรกฎาคม	2552	จ่ายค่าแรงงานทางกระชัง	200 บาท
วันที่ 20	กรกฎาคม	2552	ซื้อลูกปลา	20,000 บาท
			ซื้ออาหารปลาเม็ดเล็ก	15,000 บาท
			ซื้อยาปฏิชีวนะ	500 บาท
วันที่ 1	สิงหาคม	2552	ซื้ออาหารปลาเม็ดใหญ่	30,000 บาท
วันที่ 22	สิงหาคม	2552	ซื้ออาหารปลาเม็ดใหญ่	30,000 บาท
วันที่ 14	กันยายน	2552	ซื้ออาหารปลาเม็ดใหญ่	32,000 บาท
วันที่ 10	ตุลาคม	2552	ซื้ออาหารปลาเม็ดใหญ่	35,000 บาท
วันที่ 8	พฤศจิกายน	2552	จ่ายค่าแรงงานจับปลา	600 บาท
			คิดค่าแรงงานตนเอง	1,000 บาท
			ขายปลา	190,000 บาท
วันที่ 9	พฤศจิกายน	2552	จ่ายค่าแรงงานเก็บกระชัง	200 บาท
			เมื่อขายปลาหมดแล้ว ปรากฏว่ามีอาหารปลาเม็ดใหญ่คงเหลือ คิดเป็นเงิน	1,000 บาท



การลงรายรับ-รายจ่ายในการประกอบอาชีพ และการรวมเงินแต่ละช่อง

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพ เลี้ยงปลานิลในกระชัง		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	
2 ก.ค. 52	ซื้อเครื่องเพิ่มอากาศ 1 เครื่อง									18,000
17 ก.ค. 52	สร้างแพและกระชังเลี้ยงปลา									56,000
19 ก.ค. 52	จ่ายค่าแรงงานทางกระชัง		200							
20 ก.ค. 52	ซื้อลูกปลานิล		20,000							
	ซื้ออาหารปลาเม็ดเล็ก		15,000							
	ซื้อยาปฏิชีวนะ		500							
1 ส.ค. 52	ซื้ออาหารปลาเม็ดใหญ่		30,000							
22 ส.ค. 52	ซื้ออาหารปลาเม็ดใหญ่		30,000							
14 ก.ย. 52	ซื้ออาหารปลาเม็ดใหญ่		32,000							
10 ต.ค. 52	ซื้ออาหารปลาเม็ดใหญ่		35,000							
8 พ.ย. 52	จ่ายค่าแรงงานจับปลา		600							
	คิดค่าแรงงานตนเอง		1,000							
	ขายปลานิล	190,000								
9 พ.ย. 52	จ่ายค่าแรงงานเก็บกระชัง		200							
	รวม	190,000	164,500							74,000

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ย

สินทรัพย์ถาวรที่เกษตรกรซื้อ หรือสร้างขึ้น ซึ่งบันทึกไว้ในช่อง “ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร” เกษตรกรต้องนำมาคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปีตามอายุการใช้งาน เพื่อนำไปรวมเป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพ

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี ให้นำ จำนวนเงินที่จ่ายซื้อสินทรัพย์ถาวร หารด้วย อายุการใช้งานของสินทรัพย์ถาวร นั้น

จากตัวอย่าง

เกษตรกรซื้อเครื่องเพิ่มอากาศ คาดว่ามีอายุการใช้งาน 10 ปี สร้างแพและกระชังเลี้ยงปลา คาดว่ามีอายุการใช้งาน 5 ปี เนื่องจากอายุการใช้งานไม่เท่ากัน จึงต้องคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปีของเครื่องเพิ่มอากาศ แยกจากแพและกระชังเลี้ยงปลา ดังนี้

เกษตรกรซื้อเครื่องเพิ่มอากาศ 1 เครื่อง เป็นเงิน 18,000 บาท คาดว่ามีอายุการใช้งาน 10 ปี

ใน 1 ปี เลี้ยงปลานิลได้ 2 ครั้ง นับเป็น 2 รอบการผลิต ดังนั้น ระยะเวลา 10 ปี เลี้ยงปลานิลได้ 20 รอบการผลิต

$$\begin{aligned}\text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปีของเครื่องเพิ่มอากาศ} &= \frac{18,000}{10} \text{ บาท} \\ &= 1,800 \text{ บาท ต่อปี} \\ \text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิตของเครื่องเพิ่มอากาศ} &= \frac{1,800}{2} \text{ บาท} \\ &= 900 \text{ บาท ต่อรอบการผลิต}\end{aligned}$$

ดังนั้น เกษตรกรต้องนำรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยของเครื่องเพิ่มอากาศรวมเป็นต้นทุนใน 20 รอบการผลิต
รอบการผลิตละ 900 บาท

นอกจากนี้ เกษตรกรสร้างแพและกระชังเลี้ยงปลา เป็นเงิน 56,000 บาท คาดว่ามีอายุการใช้งาน 5 ปี ใน 1 ปี เลี้ยงปลานิลได้ 2 ครั้ง นับเป็น 2 รอบการผลิต ดังนั้น ระยะเวลา 5 ปี เลี้ยงปลานิลได้ 10 รอบการผลิต

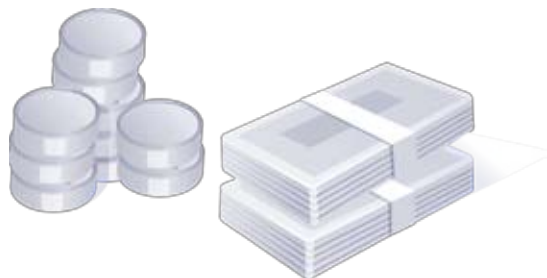
$$\begin{aligned}
 \text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี} &= \frac{56,000}{5} \text{ บาท} \\
 \text{ของแพและกระชังเลี้ยงปลา} &= 11,200 \text{ บาท ต่อปี} \\
 \text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิต} &= \frac{11,200}{2} \text{ บาท} \\
 \text{ของแพและกระชังเลี้ยงปลา} &= 5,600 \text{ บาท ต่อรอบการผลิต}
 \end{aligned}$$

ดังนั้น เกษตรกรต้องนำรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยของแพและกระชังเลี้ยงปลารวมเป็นต้นทุนใน 10 รอบการผลิต รอบการผลิตละ 5,600 บาท

จากตัวอย่าง รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยของเครื่องเพิ่มอากาศ แพและกระชังเลี้ยงปลารวมเป็นต้นทุนทั้งสิ้น รอบการผลิตละ 6,500 บาท ($900 + 5,600$)



จากตัวอย่าง



เกษตรกรคิดกำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพเลี้ยงปลาในกระชัง ได้ดังนี้

รายได้

- ขายปลา 190,000 บาท

หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย

- ค่าลูกปลา	20,000 บาท
- ค่าอาหารปลา	142,000 บาท
- ค่ายาปฏิชีวนะ	500 บาท
- ค่าแรงงาน	1,000 บาท
- ค่าแรงงานตนเอง	1,000 บาท
- คิตรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิต	6,500 บาท
	171,000 บาท

หัก อาหารปลาที่เหลือ

1,000 บาท 170,000 บาท

กำไรจากการประกอบอาชีพเลี้ยงปลาในกระชัง

20,000 บาท

สรุป เกษตรกรมีกำไรจากการเลี้ยงปลาในกระชัง 20,000 บาท และมีอาหารปลาที่เหลือ 1,000 บาท ซึ่งสามารถนำไปใช้เลี้ยงปลาในรอบการผลิตถัดไปได้ ดังนั้น ในรอบการผลิตถัดไปจึงต้องรวมอาหารปลาที่เหลือเป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพด้วย เกษตรกรสามารถหากำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพเลี้ยงปลาในกระชังในแต่ละรอบการผลิตได้ โดยใช้วิธีการเช่นเดียวกับตัวอย่างข้างต้น

การจัดทำบัญชีสำหรับเกษตรกรที่มีอาชีพ เลี้ยงกุ้ง

- ▶ บัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ
- ▶ การคิดกำไร - ขาดทุน จากการประกอบอาชีพ



สมุดต้นทุนประกอบอาชีพ



วิธีการลงต้นทุนประกอบอาชีพ

วิธีลงวัน เดือน ปี

- 1** ช่อง “ วัน เดือน ปี ”
เขียนวันที่ เดือน ปี พ.ศ. ที่มีรายการรับเงิน และรายการจ่ายเงิน

วิธีลงรายการ

- 2** ช่อง “ รายการ ”
เขียนรายละเอียดของการรับเงิน และจ่ายเงินที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพ

วิธีลงรายได้

- 3 5 7 9** ช่อง “ รายได้ ” เป็นรายรับจากการประกอบอาชีพของแต่ละอาชีพที่ทำ

วิธีลงรายจ่าย

- 4 6 8 10** ช่อง “ ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย ” เป็นรายจ่ายในการประกอบอาชีพแต่ละอาชีพที่ทำ
- 11** ช่อง “ ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ” เป็นรายจ่ายเพื่อซื้อ หรือสร้างเครื่องใช้ที่ใช้งานได้หลายปี และมีราคาสูง รวมถึงลงทุนในการประกอบอาชีพ เช่น ซื้อเครื่องสูบน้ำ ซื้อเครื่องตีน้ำ ขุดบ่อเลี้ยงกุ้ง เป็นต้น

แบบฟอร์ม

ต้นทุนประกอบอาชีพ

[illegible]

ตัวอย่าง

เกษตรกรประกอบอาชีพเลี้ยงกุ้ง มีรายการรับ - จ่ายเงินจากการประกอบอาชีพ ดังนี้

วันที่ 5	มีนาคม	2551	ซื้อเครื่องสูบน้ำ (คาดว่าจะใช้งานได้ 4 ปี)	20,000 บาท
			ซื้อเครื่องตีน้ำ 2 เครื่อง (คาดว่าจะใช้งานได้ 4 ปี)	40,000 บาท
			จ่ายค่าขุดบ่อเลี้ยงกุ้ง 2 บ่อ (คาดว่าจะใช้งานได้ 2 ปี)	30,000 บาท
วันที่ 15	มีนาคม	2551	ซื้อปูนมาร์ล 100 กิโลกรัม	500 บาท
วันที่ 25	มีนาคม	2551	ซื้อลูกกุ้งกุลาดำ	25,000 บาท
			ซื้ออาหารกุ้ง	8,000 บาท
			ซื้อยารักษาโรค	1,200 บาท
วันที่ 30	เมษายน	2551	คิดค่าแรงงานตนเอง	1,000 บาท
วันที่ 31	พฤษภาคม	2551	คิดค่าแรงงานตนเอง	1,000 บาท
วันที่ 30	มิถุนายน	2551	คิดค่าแรงงานตนเอง	1,000 บาท
วันที่ 2	กรกฎาคม	2551	ขายกุ้งกุลาดำ	60,000 บาท
			จ่ายค่าขนส่ง	400 บาท
			จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้	1,100 บาท



การลงรายรับ-รายจ่ายในการประกอบอาชีพ และการรวมเงินแต่ละช่อง

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพ เลี้ยงกุ้ง		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	
5 มี.ค. 51	ซื้อเครื่องสูบน้ำ									20,000
	ซื้อเครื่องตีน้ำ 2 เครื่อง									40,000
	จ่ายค่าชุดบ่อเลี้ยงกุ้ง 2 บ่อ									30,000
15 มี.ค. 51	ซื้อปูนมาร์ล 100 กิโลกรัม		500							
25 มี.ค. 51	ซื้อลูกกุ้งกุลาดำ		25,000							
	ซื้ออาหารกุ้ง		8,000							
	ซื้อยารักษาโรค		1,200							
30 เม.ย. 52	คิดค่าแรงงานตนเอง		1,000							
31 พ.ค. 52	คิดค่าแรงงานตนเอง		1,000							
30 มิ.ย. 52	คิดค่าแรงงานตนเอง		1,000							
2 ก.ค. 52	ขายกุ้งกุลาดำ	60,000								
	จ่ายค่าขนส่ง		400							
	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้		1,100							
	รวม	60,000	39,200							90,000

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ย

สินทรัพย์ถาวรที่เกษตรกรซื้อ หรือสร้างขึ้น ซึ่งบันทึกไว้ในช่อง “ ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ” เกษตรกรต้องนำมาคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปีตามอายุการใช้งาน เพื่อนำไปรวมเป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพ

วิธีการคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี ให้นำ จำนวนเงินที่จ่ายซื้อสินทรัพย์ถาวร หารด้วย อายุการใช้งานของสินทรัพย์ถาวร นั้น

จากตัวอย่าง

เกษตรกรซื้อเครื่องสูบน้ำ และเครื่องตีน้ำคานว่ามีอายุการใช้งานเท่ากัน คือ 4 ปี และขุดบ่อเลี้ยงกุ้งคานว่ามีอายุการใช้งาน 2 ปี เนื่องจากอายุการใช้งานไม่เท่ากัน เกษตรกรต้องคิดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปีของเครื่องสูบน้ำและเครื่องตีน้ำ แยกจากบ่อเลี้ยงกุ้ง ดังนี้

เกษตรกรซื้อเครื่องสูบน้ำ และเครื่องตีน้ำ รวมเป็นเงิน 60,000 บาท คานว่ามีอายุการใช้งาน 4 ปี

ใน 1 ปี โดยเฉลี่ยเลี้ยงกุ้งได้ 3 ครั้ง นับเป็น 3 รอบการผลิต ดังนั้น ระยะเวลา 4 ปี เฉลี่ยเลี้ยงกุ้งได้ 12 รอบการผลิต

$$\begin{aligned}\text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี} &= \frac{60,000}{4} \text{ บาท} \\ \text{ของเครื่องสูบน้ำและเครื่องตีน้ำ} &= 15,000 \text{ บาท ต่อปี}\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิต} &= \frac{15,000}{3} \text{ บาท} \\ \text{ของเครื่องสูบน้ำและเครื่องตีน้ำ} &= 5,000 \text{ บาท ต่อรอบการผลิต}\end{aligned}$$

ดังนั้น เกษตรกรต้องนำรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยของเครื่องสูบน้ำ และเครื่องตีน้ำรวมเป็นต้นทุนใน 12 รอบการผลิต รอบการผลิตละ 5,000 บาท



นอกจากนี้ เกษตรกรขุดบ่อเลี้ยงกุ้ง เป็นเงิน 30,000 บาท คาดว่ามีอายุการใช้งาน 2 ปี ใน 1 ปี โดยเฉลี่ยเลี้ยงกุ้งได้ 3 ครั้ง นับเป็น 3 รอบการผลิต ดังนั้น ระยะเวลา 2 ปี เลี้ยงกุ้งได้ 6 รอบการผลิต

$$\begin{aligned} \text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อปี} &= \frac{30,000}{2} \text{ บาท} \\ \text{ของบ่อเลี้ยงกุ้ง} &= 15,000 \text{ บาท ต่อปี} \end{aligned}$$

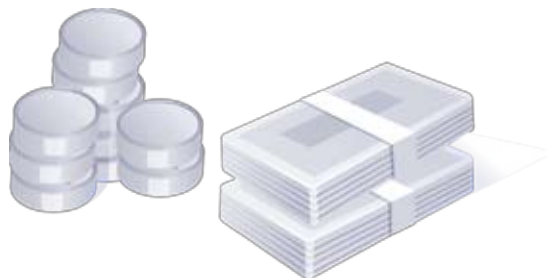
$$\begin{aligned} \text{รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิต} &= \frac{15,000}{3} \text{ บาท} \\ &= 5,000 \text{ บาท ต่อรอบการผลิต} \end{aligned}$$

ดังนั้น เกษตรกรต้องนำรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยของบ่อเลี้ยงกุ้งรวมเป็นต้นทุนใน 6 รอบการผลิต
รอบการผลิตละ 5,000 บาท

จากตัวอย่าง รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยของเครื่องสูบน้ำ เครื่องตีน้ำ และบ่อเลี้ยงกุ้งรวมเป็นต้นทุนทั้งสิ้น
รอบการผลิตละ 10,000 บาท (5,000 + 5,000)



จากตัวอย่าง



เกษตรกรคิดกำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพเลี้ยงกุ้ง ได้ดังนี้

รายได้

- ขายกุ้งกุลาดำ 60,000 บาท

หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย

- ค่าลูกกุ้งกุลาดำ	25,000 บาท	
- ค่าอาหารกุ้ง	8,000 บาท	
- ค่ายารักษาโรค	1,200 บาท	
- ค่าปูนมาร์ล	500 บาท	
- ค่าขนส่ง	400 บาท	
- ดอกเบี้ยเงินกู้	1,100 บาท	
- คัดค่าแรงงานตนเอง	3,000 บาท	
- คัดรายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิต	10,000 บาท	49,200 บาท

กำไรจากการประกอบอาชีพเลี้ยงกุ้ง

10,800 บาท

สรุป เกษตรกรมีกำไรจากการเลี้ยงกุ้ง 10,800 บาท และสามารถหากำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพเลี้ยงกุ้งในแต่ละรอบการผลิตได้ โดยใช้วิธีการเช่นเดียวกับตัวอย่างข้างต้น

การจัดทำบัญชีสำหรับเกษตรกรที่มีอาชีพ เลี้ยงโค

- ▶ บัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ
- ▶ การคิดกำไร - ขาดทุน จากการประกอบอาชีพ



สมุดต้นทุนประกอบอาชีพ



วิธีการลงต้นทุนประกอบอาชีพ

วิธีลงวัน เดือน ปี

- 1** ช่อง “ วัน เดือน ปี ”
เขียนวันที่ เดือน ปี พ.ศ. ที่มีรายการรับเงิน และรายการจ่ายเงิน

วิธีลงรายการ

- 2** ช่อง “ รายการ ”
เขียนรายละเอียดของการรับเงิน และจ่ายเงินที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพ

วิธีลงรายได้

- 3 5 7 9** ช่อง “ รายได้ ” เป็นรายรับจากการประกอบอาชีพของแต่ละอาชีพที่ทำ

วิธีลงรายจ่าย

- 4 6 8 10** ช่อง “ ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย ” เป็นรายจ่ายในการประกอบอาชีพแต่ละอาชีพที่ทำ
- 11** ช่อง “ ลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ” เป็นรายจ่ายเพื่อซื้อ หรือสร้างเครื่องใช้ที่ใช้งานได้หลายปี และมีราคาสูง รวมถึงลงทุนในการประกอบอาชีพ เช่น สร้างคอกเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

แบบฟอร์ม

ต้นทุนประกอบอาชีพ

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพ..... รายได้ (3) ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)		อาชีพ..... รายได้ (5) ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)		อาชีพ..... รายได้ (7) ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)		อาชีพ..... รายได้ (9) ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	

การบันทึกต้นทุนประกอบอาชีพเลี้ยงโค

โดยส่วนใหญ่เกษตรกรจะเลี้ยงโคแม่พันธุ์ด้วยวิธีธรรมชาติ จึงไม่มีค่าใช้จ่ายในการซื้อหัวอาหาร รำข้าว และเกลือแร่เพื่อเลี้ยงโค แต่อาจมีค่าใช้จ่ายในการซื้อเมล็ดพันธุ์หญ้ามาปลูกเพื่อเลี้ยงโค นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จะเข้ามาให้วัคซีนและยา รวมทั้งตรวจสอบสภาพโคของเกษตรกร โดยไม่คิดค่าบริการปีละ 2 ครั้ง สำหรับการผสมพันธุ์โคแม่พันธุ์เกษตรกรจะต้องเสียค่าใช้จ่ายครั้งละ 300 - 500 บาท หากแม่โคติดลูกจะตั้งท้องประมาณ 9 - 10 เดือน และเกษตรกรจะเลี้ยงลูกโคจนอายุ 1 ปีขึ้นไปจึงจะสามารถขายได้ แต่หากแม่โคเป็นหมันเกษตรกรจะขายแม่โคทิ้งซึ่งเกษตรกรอาจซื้อโคแม่พันธุ์ตัวใหม่มาเลี้ยงแทนหรือไม่ก็ได้

ตัวอย่าง

เกษตรกรประกอบอาชีพเลี้ยงโค มีรายการรับ - จ่ายเงินจากการประกอบอาชีพ ดังนี้

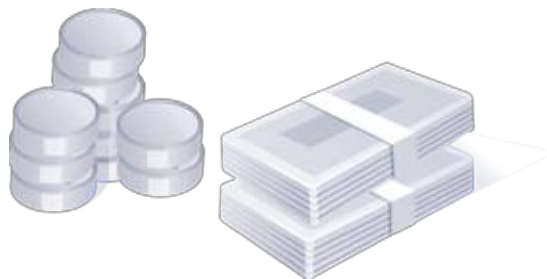
วันที่ 1	สิงหาคม	2551	ซื้อโคแม่พันธุ์ 2 ตัว	20,000	บาท
			ซื้อเมล็ดพันธุ์หญ้า	100	บาท
			จ่ายค่าขนส่งโค	200	บาท
วันที่ 12	ตุลาคม	2551	จ่ายค่าผสมพันธุ์โค 2 ตัว	1,000	บาท
วันที่ 2	พฤศจิกายน	2551	จ่ายค่าผสมพันธุ์โค 1 ตัว	500	บาท
วันที่ 31	ธันวาคม	2551	คิดค่าแรงงานตนเอง	400	บาท
วันที่ 10	มกราคม	2552	ขายโคแม่พันธุ์ 1 ตัว (เป็นหมัน)	9,000	บาท
วันที่ 2	สิงหาคม	2552	จ่ายดอกเบี้ยยเงินกู้	1,500	บาท
วันที่ 20	ตุลาคม	2552	จ่ายค่าผสมพันธุ์โค 1 ตัว	500	บาท
วันที่ 31	ธันวาคม	2552	คิดค่าแรงงานตนเอง	1,000	บาท
วันที่ 1	สิงหาคม	2553	จ่ายดอกเบี้ยยเงินกู้	1,200	บาท
วันที่ 5	ตุลาคม	2553	ขายลูกโค 1 ตัว	7,500	บาท
วันที่ 30	กันยายน	2553	จ่ายค่าผสมพันธุ์โค 1 ตัว	500	บาท
วันที่ 31	ธันวาคม	2553	คิดค่าแรงงานตนเอง	1,000	บาท
วันที่ 2	สิงหาคม	2554	จ่ายดอกเบี้ยยเงินกู้	900	บาท
วันที่ 10	ตุลาคม	2554	ขายลูกโค 1 ตัว	7,500	บาท
วันที่ 31	ธันวาคม	2554	คิดค่าแรงงานตนเอง	1,000	บาท
วันที่ 2	สิงหาคม	2555	จ่ายดอกเบี้ยยเงินกู้	700	บาท
วันที่ 25	ตุลาคม	2555	ขายลูกโค 1 ตัว	7,000	บาท
			ขายโคแม่พันธุ์ 1 ตัว	9,500	บาท
วันที่ 31	ธันวาคม	2555	คิดค่าแรงงานตนเอง	1,000	บาท



การลงรายรับ-รายจ่ายในการประกอบอาชีพ และการรวมเงินแต่ละช่อง

วัน เดือน ปี (1)	รายการ (2)	อาชีพ เลี้ยงโค		อาชีพ.....		อาชีพ.....		อาชีพ.....		ลงทุนใน สินทรัพย์ถาวร (11)
		รายได้ (3)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (4)	รายได้ (5)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (6)	รายได้ (7)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (8)	รายได้ (9)	ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย (10)	
1 ส.ค. 51	ซื้อโคแม่พันธุ์ 2 ตัว		20,000							
	ซื้อเมล็ดพันธุ์หญ้า		100							
	จ่ายค่าขนส่งโค		200							
12 ต.ค. 51	จ่ายค่าผสมพันธุ์โค 2 ตัว		1,000							
2 พ.ย. 51	จ่ายค่าผสมพันธุ์โค 1 ตัว		500							
31 ธ.ค. 51	คิดค่าแรงงานตนเอง		400							
10 ม.ค. 52	ขายโคแม่พันธุ์ 1 ตัว (เป็นหมัน)	9,000								
2 ส.ค. 52	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้		1,500							
20 ต.ค. 52	จ่ายค่าผสมพันธุ์โค 1 ตัว		500							
31 ธ.ค. 52	คิดค่าแรงงานตนเอง		1,000							
1 ส.ค. 53	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้		1,200							
5 ต.ค. 53	ขายลูกโค 1 ตัว	7,500								
30 ก.ย. 53	จ่ายค่าผสมพันธุ์โค 1 ตัว		500							
31 ธ.ค. 53	คิดค่าแรงงานตนเอง		1,000							
2 ส.ค. 54	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้		900							
10 ต.ค. 54	ขายลูกโค 1 ตัว	7,500								
31 ธ.ค. 54	คิดค่าแรงงานตนเอง		1,000							
2 ส.ค. 55	จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้		700							
25 ต.ค. 55	ขายลูกโค 1 ตัว	7,000								
	ขายโคแม่พันธุ์ 1 ตัว	9,500								
31 ธ.ค. 55	คิดค่าแรงงานตนเอง		1,000							
	รวม	40,500	31,500							

จากตัวอย่าง



เกษตรกรคิดกำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพเลี้ยงโค ได้ดังนี้

รายได้

- ขายโคแม่พันธุ์ 2 ตัว	18,500 บาท
- ขายลูกโค 3 ตัว	22,000 บาท
	40,500 บาท

หัก ต้นทุน/ค่าใช้จ่าย

- ซื้อโคแม่พันธุ์ 2 ตัว	20,000 บาท
- ค่าเมล็ดพันธุ์หญ้า	100 บาท
- ค่าขนส่งโค	200 บาท
- ค่าผสมพันธุ์โค	2,500 บาท
- ดอกเบี้ยเงินกู้	4,300 บาท
- คิดค่าแรงงานตนเอง	4,400 บาท
	31,500 บาท

กำไรจากการประกอบอาชีพเลี้ยงโค

9,000 บาท

สรุป เกษตรกรมีกำไรจากการเลี้ยงโค 9,000 บาท และสามารถหากำไร - ขาดทุนจากการประกอบอาชีพเลี้ยงโคได้โดยใช้วิธีการเช่นเดียวกับตัวอย่างข้างต้น

